Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, РАМАЗОН, 20-КУН.
ШАМСИЙ, 1371 ЙИЛ, ҲАМАЛ, 4-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | 1992 ЙИЛ 24 МАРТ, СЕШАНБА, 56-СОН • 307 • | НАРХИ ОБУНАЧИГА 15 ТИЙИН, СОТУВДА 60 ТИЙИН.

НАВРЎЗИМ, ЮРАКЛАР КЕНГЛИКЛАРИГА БАҒРИНГДАН ҲАЁТБАХШ ЭПКИНЛАР КЕЛУР!

Тошкент шаҳри

«ХАЛҚ СЎЗИ» илгари хабар қилганидек, Ўзбекистон болалар жамғармаси Наврўз умумхалқ байрамига атаб жойларда турли мавзуларда хайрия тадбирлари ўтказмоқда. Жамғарма фаоллари дастлабки хайрли ташрифни Зангиотадаги болалар колониясидан бошлашди. 17 март куни бу ерда бўлиб ўтган учрашувлар чоғида колония раҳбариятига жамғарма ажратган ёрдам пули, ахлоқни тузатиш муддатини ўтаётганларга эса совға-саломлар улашилди.

Жумҳуриятнинг ҳамма вилоятларидан таклиф этилган кўп болали, кам таъминланган оилаларнинг вакиллари 18 март куни Тошкентда ҳурмат-иззат билан кутиб олиниб, Ленинград меҳмонхонасига жойлаштирилди. 19 март куни эрталаб улар Навоий театрига ташриф буюрдилар. Бу ерда «Наврўзой» байрам тантаналари тушгача давом этди. Меҳмонлар аввалига шаҳар айланиб, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини бориб кўрдилар. Шундан сўнг байрам дастурига киритилган чиллак, халқ лапарлари, кўҳна фольклор қўшиқларини биргаликда ижро этиш каби халқ ўйинлари бошланди. Тошкент циркидан ташриф буюрган артистлар, ҳайвон ўргатувчилар ва айиқполвон билан маймунлар иштирокидаги томошалар, жумҳурият қўғирчоқ театрининг кенгуру ҳамда ўзбеклар турмушига оид эртаклардан намойиш этган саҳнавий парчалари байрамга файз киритди.

Тушлик пайтида дастурхон ёзилиб, таомлар тортилди. Бу тадбирларга Маданий ва умуминсоний қадриятлар халқ академиясининг Ўзбекистон шўъбаси, жумҳурият болалар жамғармаси қошида ташкил топган «Темп», «Чинор», «Бахт», «Нигоҳ», «Наргиз» кичик корхоналари баҳоли қудрат маблағ ажратиб ҳомийлик қилдилар.

Ота-она ва болалар тушликдан сўнг Қибрайга йўл олдилар. Бу ерда янги Умид боғини очиш маросими сўнгида катталару болалар яхши ният билан мевали дарахт кўчатлари экишди. Энди Умид боғи оналар ва болалар саломатлигини тиклаш марказига айланади.

Жумҳурият вилоятларидан 3—4 нафар фарзандлари билан келиб «Наврўзой» тантаналарида қатнашган ота-оналар 19 март куни уйларига кузатиб қўйилди.

Шу куни «Наврўзой» дастуридаги варрак учириш мусобақаси Навоий театри майдонида бошланиб, аста-секин Мустақиллик майдонига кўчди. 21 мартда эса Бешёғоч даҳасидаги Ўзбекистон миллий боғида давом этди.

Болалар жамғармаси бу йил Наврўз байрами тантаналаридан ахлоқ тузатиш болалар колониялари тарбияланувчиларини ҳам баҳраманд этишни режалаштирди. Жумладан, «Узбум» даҳасидаги болалар колониясида наврўзолди байрам учрашувлари уюштирилиб, тарбияланувчиларга совға-саломлар улашилади.

Умуман жумҳурият болалар жамғармасининг «Наврўзой» байрам дастуридан ўрин олган хайрия тадбирлари давом этади. 24 март куни Тошкент шаҳрининг ҳамма районларидаги биттадан кинотеатрда кундуз соат 12 да болалар учун фильмлар бепул намойиш этилади.

Самад ЙЎЛДОШ.

Андижон

МЕҲРГА ташна, бир оғиз ширин сўзга ошифта болаларнинг юзида кулгу, кўзларида қувонч кўришга не етсин? Ўлкамизга Наврўз нафаси келиши билан Андижон шаҳридаги болалар уйи янада кўркамлашиб кетди. Бағри кенг, қалби сахий кишилар ўғил-қизларга шодлик улашиш, дилларига ёғду солиш учун бу ерга кела бошладилар. Болалар уйи байрам либосида. Бежирим, чиройли кийинган кичкинтойлар ҳовлида янграётган куй-қўшиқларга жўр бўлишмоқда. Баҳор шабадасидай ёқимли, тоғ дарёсидай ўйноқи ашулани Андижон шаҳар маданият уйига қарашли дуторчи қизлар дастаси ижро этмоқда.

Болалар уйида 90 нафар ўғил-қиз тарбияланмоқда. Очиғини айтганда, емоқ-ичмоқдан камчилик йўқ бу ерда. Лекин...

Кичкинтойлар масканига вилоят ҳокими Қаюмжон Холмирзаев етакчилигидаги бир гуруҳ мутасаддилар совға-саломлар билан ташриф буюришди. Улар ўзлари билан ўйинчоқлар, китоблар, кийимбош олиб келган эдилар. Тuҳфалар ўз эгаларига топширилди.

Аслини олганда гап совға-саломнинг катта-кичиклигида эмас. Ғарибларнинг кўнглини шод этишда. Ахир, халқимиз қадим-қадимдан қутлуғ айёмда бева-бечораларни йўқлаш, уларнинг оғирини енгил қилишни ўзи учун ҳам фарз, ҳам қарз деб ҳисоблаган. Шу боисдир турли ширкат ва ташкилотлар болаларга конфетлар, ўқув қуроллари, ранг-баранг ўйинчоқлар олиб келишди. «Олимпия резервлари» жисмоний тарбия ва спорт билим юрти жамоаси эса 30 жуфт пойафзал, махсус устибош, футбол тўпи олиб келдилар. Оталиқ ташкилотлар — «Коммунар» заводи ҳамда трикотаж маҳсулотлари фабрикаси вакилларининг ташрифи янада қувонарли бўлди. Карнай-сурнай садолари остида дастурхонга сумалак тортилди.

Вилоятнинг ҳамма жойида Наврўз тантаналари ҳаяжонли, айни чоғда бир умрга татигулик нишонланди. Район марказларида, Андижон шаҳридаги Алишер Навоий номли маданият ва истироҳат боғида меҳнаткашларнинг сайиллари уюштирилди. Ғайратли, ташаббускор кишилар эса савоб ишга қўл урдилар. Жумладан, Избоскан районидаги Майгир қишлоғида масжид очилиб, ифторлик берилди. Хўжаобод районида 70 ўринли туғруқхона биноси фойдаланишга топширилди. Бундай қутлуғ саъй-ҳаракатларнинг саноғи йўқ. Энг муҳими — Наврўз шоҳ Бобур юртида мустақил республиканинг ёруғ кунларидаги шодиёнасига айланди.

Фозилжон ШОДМОНАЛИ,
«Халқ сўзи» мухбири.

(Наврўзга бағишланган материалларнинг давомини 4-бетда ўқийсиз).

СУРАТЛАРДА: Алишер Навоий боғида Наврўз тантаналари.

А. ЗУФАРОВ олган суратлар.

СИЁСИЙ МУВОЗАНАТ ДАВРИ БОШЛАНДИМИ?

КИЕВ УЧРАШУВИ ХОТИМАСИ

Ўзбекистон Президенти Наврўзни икки марта — аввалига Киев заминида (самолёт Украина пойтахтидан учганда Тошкентда тун ярмидан оққан эди), сўнгра ўз халқи билан биргаликда кутиб олди.

20 март куни давлатимиз бошлиғи учун оғир кун бўлди. У аввалига МДҲда қатнашувчи давлатлар бошлиқларининг мажлисида раислик қилди, кейин эса журналистлар билан бўлган якунловчи учрашувни олиб борди. Мажлислар гарчи ёпиқ эшиклар ортида ўтган бўлса-да, у ердаги қизғин музокараларнинг акс садоси матбуот марказига ҳам етиб келди.

Борис Ельцин журналистлар билан бўлган учрашувда кейинчалик шундай деди: «Бу мажлис зўр сабр-тоқат ҳамда бир-бирига ҳурмат руҳида ўтди. Ана шу энг оғир мажлисга раислик қилган Ислом Абдуғаниевич Каримовга миннатдорчилик билдиришни хоҳлардим. У ўз табиатига хос қатъият билан учрашувимизни ҳар қачонгидан ҳам яхшироқ олиб борди. Баъзида ҳис-ҳаяжонларга ҳам йўл қўйилди, лекин бундай ҳолатлар унинг қоядек сабр-бардошига урилиб парчаланиб кетди».

Баҳор шабадаси эсиб турган ўша куни давлат бошлиқларининг мажлиси ўтаётган залга муқаддас Наврўз руҳи — олий туйғулар, яхши ниятлар ҳамда тотувлик туйғуси кириб келган бўлса, ажаб эмас. Ҳар ҳолда, давра суҳбатига тўпланган барча кишиларнинг якдил фикрига қараганда, Киев учрашуви одамларга умид бағишлади. Уларда эртанги кунга ишонч уйғотди. Бу эса мазкур учрашувнинг асосий якуни бўлди.

Учрашувда Озарбайжон давлат котиби Митат Аббосов, Арманистон Президенти Левон Тер-Петросян, Беларусь Олий Кенгашининг раиси Станислав Шушкевич, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Аскар Акаев, Молдова Президенти Мирча Снегур, Россия Президенти Борис Ельцин, Тожикистон Президенти Раҳмон Набиев, Туркманистон Олий Кенгашининг раиси Сахат Муродов, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Украина Президенти Леонид Кравчук иштирок этдилар. Мажлисда Грузия Бош вазири Тенгиз Сигуа кузатувчи сифатида қатнашди.

Леонид Кравчук ўз кириш сўзида мазкур учрашув туб бурилиш нуқтаси бўлади, деган умид билдирди. У журналистлар билан суҳбатда давлат бошлиқларининг учрашувларида қабул қилинган қарорларни бажариш омиллари ишлаб чиқилган тақдирдагина туб бурилиш бошланишини таъкидлади.

Борис Ельцин янада ишончлироқ фикрни айтди: «Учрашув туб бурилиш нуқтаси бўлмади, лекин у қабул қилинган ҳужжатлар ва қарорлар нуқтаи назаридан янада самарали бўлди. Биз уч учрашув мобайнида ҳарбий масалаларни ниҳоясига етказа олмадик. Ҳозир бирлашган қуролли кучларга алоқадор масалалар юзасидан ҳужжатларни қабул қилиш арафасида турибмиз, бу ҳужжатларни тайёрлаш ниҳоясига етказилди ва улар жуда катта аҳамиятга эгадир».

Бизнинг Президентимиз ўз фикрини жуда аниқ ифодалаб берди: «Ҳамдўстлик — шунчаки орзу эмас, айни вақтда ҳаётий заруратдир». Аскар Акаев ва Раҳмон Набиев, Станислав Шушкевич ва Левон Тер-Петросян ҳам унинг бу фикрига қўшилдилар.

Дарвоқе, Ҳамдўстлик мамлакатларидаги шериклари билан матбуот марказида бўлган суҳбатда Ислом Каримов тутган йўлни журналистларнинг кўпчилиги тангликни бартараф этиш имконини берадиган амалий йўл сифатида баҳоламоқдалар. Масалан, Украина журналистлари Ҳамдўстлик давлатлари бошлиқларининг навбатдаги учрашуви Тошкентда ўтказилиши тўғрисидаги хабарни зўр қониқиш билан кутиб олдилар. Бу учрашув янада самарали бўлади, деб айтишмоқда улар. Чунки Ўзбекистонда бошқа ерлардагига нисбатан сиёсий ва ижтимоий муҳит барқарор эканлигини айтмоқдалар.

Журналистлар билан учрашувда давлат бошлиқлари уларга яна бир бор мурожаат этиб, чуқур ўйланган, ҳаққоний ахборот беришга даъват этдилар. Рўзномаларнинг саҳифаларида Л. Кравчук гўё Ельцин билан телефон орқали бўлган суҳбатда қуролли кучларга доир ўз нуқтаи назарини пардалаб кўрсатишга ҳаракат қилганлиги ҳақида хабар пайдо бўлди. Қарийб ярим ойдан бери Киев билан Москва ўртасида бирон-бир масала юзасидан телефон орқали ҳеч қандай музокара бўлмаганини исботлашга тўғри келди.

Афсуски, матбуотда чуқур ўйлаб, босиқлик билан ёзилган хабарлар етишмаяпти. Учрашув очиладиган кунда «Правда Украини» рўзномаси шундай ҳажвий расмни босиб чиқарди: чипта ковуш кийиб олган Ельцин билан йўрма гулли кўйлак кийган Кравчук эшиги зич беркитилган хонада... карта ўйнашмоқда. Кравчук россияликни: «фақат Қрим картасини ўйнаш керак эмас...» деб огоҳлантирмоқда. Тўғри, бу учрашувни ана шундай одамлар эътиборини тортадиган расм билан қаршилаш унинг муаллифининг дадиллигидан далолат беради. Лекин учрашувда Қрим ҳақида гап бўлгани йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмасди. Айни вақтда журналистлар билан бўлган учрашув қатнашчилари раҳбарлардан ҳолжонига қўймай, улардан Қора денгиз флоти ҳақида тинимсиз сўрашарди.

«Известия» рўзномасининг шанба сонида бутунлай умидсизлик туғдирадиган бир таҳмин айтилди — бугунги кунда катта қарорларни кутиш мумкин эмасмиш. Раислик қилувчи Ислом Каримов ўша куни кечқурун очиқдан-очиқ шундай деди: «Яна бир тўсиқдан ўтилди. Энг муҳим масалалар, Тоғли Қорабоғдаги аҳвол ҳамда Днестр бўйидаги вазиятга алоқадор масалалар юзасидан амалий фикр алмашинди ва қарорлар қабул қилинди».

Ҳа, масалаларни муҳокама қилиш осон кечмади. Улар эса ўн еттита эди. Чунончи, дастлабки икки масала — собиқ СССРнинг шартномалари, бутун мулки, давлат ҳужжатхоналари, сармоялари ва қарзларига доир давомийлик тўғрисидаги битим Россия делегациясининг таклифига биноан муҳокамага қўйилмади ва улар узил-кесил ишлаб чиқиш учун юборилди. Айни вақтда мажлис қатнашчилари ҳарбий масалалар юзасидан умумий фикрга келдилар. Бу ҳужжатлар тез орада эълон қилинса керак, шу сабабли ушбу мақоламизда уларни шарҳлаб ўтирмаймиз. Олий ҳарбий лавозимларга ҳам номзодлар якдиллик билан тасдиқланди. МДҲ ташқи чегаралари ва денгиз иқтисодий зоналарини қўриқлаш тўғрисидаги битим лойиҳасининг муҳокамаси анча оғир кечди. Натижада Ҳамдўстлик давлат чегаралари ва денгиз иқтисодий зоналарини муҳофаза қилиш тўғрисидаги битим деб аталган ҳужжат юзага келди. Катта тузатиш киритилди — «ташқи» сўзи «давлат» сўзи билан алмаштирилди. Биз бунда Ҳамдўстликка кирувчи барча мустақил давлатларга ҳурмат билан муносабатда бўлинганини кўрамиз.

Ҳа, МДҲ таркибидаги ҳар бир давлатнинг ўзига хос манфаатлари ва устивор йўналишлари бор. Ҳамдўстликни вужудга келтириш жараёни билан собиқ Иттифоқдаги республикаларнинг ўз давлатига эга бўлиш жараёнлари амалда бир вақтнинг ўзида кечди. Ҳозирги даврнинг мураккаблиги ҳам шундадир. Бу давр иқтисодий ислоҳотлар ўтказилиши билан янада оғирлашмоқда, оқсаб қолмоқда, узилиб қолган иқтисодий алоқаларни тиклашга ҳозирча муваффақ бўлинмаяпти. Лекин бир нарса қувонтиради — ишларга ишончсизлик билан қараб, МДҲ тез орада ҳалокатга йўлиқади, МДҲ ҳозирги давр руҳидаги усул билан Иттифоқни парчалаб юбориш мақсадида ясалган қурол эди холос, деб ҳисоблаётган кишилар кун сайин камайиб бормоқда.

Албатта, ҳақиқий ҳамдўстлик йўли осон йўл эмас, тоталитар тузум бизга жуда кўп муаммоларни мерос қилиб қолдирган. Айни вақтда бу йўл кишиларга умид ва ишонч бағишлайдиган йўлдир.

Киев учрашуви барча давлат бошлиқлари ўз фаолиятларида энг аввало ўз халқлари манфаатларига амал қилсалар, шахсий гина-кудурат ҳамда нафсониятларини бир чеккага йиғиштириб қўйиб ишласалар, тотувликка эришишлари мумкинлигини очиқ-ойдин кўрсатди.

Дарвоқе, МДҲда қатнашувчи давлатлар парламентлари бошлиқларининг учрашуви 27 март куни ўтказилиши режалаштирилган. Бу яқинлашиш сари ташланган яна бир қадам бўлиб, шундан кейин Тошкентда давлат бошлиқларининг навбатдаги учрашуви очилади. Ҳақли равишда Тинчлик шаҳри деб аталган Тошкент МДҲ тарихида сиёсий мувозанат даври деб аталадиган даврнинг бурилиш нуқтаси бўлиши мумкин. Бизнинг умидимиз ана шунда.

Святослав ФЕНЮТИН,
Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг махсус мухбири.

Киев — Тошкент.

ОЗОДЛИК ОБИДАСИ:

ЛОЙИҲА-ТАКЛИФЛАР, ЭЪТИРОЗЛАР

Мустақил Ўзбекистонимизнинг озодлик обидасини яратиш юзасидан энг яхши лойиҳа режаси учун ўтказилаётган танлов якунланди. Тақдим этилган 19 та лойиҳани Меъморлар уюшмасида жамоатчилик, ёзувчилар, журналистлар, меъморларнинг ўзлари неча марталаб муҳокама қилдилар, бўлажак обида ва унинг талқини ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Лойиҳаларнинг биронтаси кўнгилдагидек эмаслиги маълум бўлди. Муътабар ҳакамлар ҳам шундай фикрга келдилар. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг махсус мухбири Баҳодир Абдуллаев танловга қўйилган лойиҳаларни таҳлил этиш учун тайинланган мутахассислар гуруҳининг бошлиғи, меъморчилик доктори Пўлат ЗОҲИДОВдан Озодлик обидаси қандай бўлиши кераклиги хусусида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашишни илтимос қилди.

— Жамиятдаги юксак парвоз ҳам, инқирозу таназзул ҳам тарихда ўчмас из қолдиради. Ўзбек халқи ҳаётида мислсиз тарихий ўзгаришларнинг шоҳиди бўлиб турибмиз. Асрий зулм-истибдоддан қутулиб, мустақил давлат сифатида жаҳон майдонига чиқишдек оламшумул воқеани бадиий-рамзий уйғунлаштириб обида яратиш ўта масъулиятли, ғоят мураккаб ижодий вазифадир. У ижодкордан тарихий вазиятни теран ҳис ва идрок этиб, шу мавзуни бадиий мукаммал ифодалаб беришни талаб қилади. Демак, ижодий кашфиёт керак. Бўлажак обида ҳозирги авлодимизнинг келажакка қолдирадиган бебаҳо мероси бўлади. Озодлик обидаси қандай бўлиши лозим, деяпсиз. Айтишга осон, бинобарин, обиданинг қандай бўлишини олдиндан билганимизда, мусобақа-танлов ўтказишга ҳожат қолмасди. Ният холис, мақсад аниқ, фақат бир нарса: ижодий кашфиёт етишмаяпти. Тарихга назар ташлайлик: улуғ ва қутлуғ воқеаларга бағишланган, юксак санъат асари даражасига кўтарилган обидалар не-не машаққатлар эвазига, жуда катта ижодий қийинчиликлар билан кўп йиллар мобайнида бунёд топганлиги маълум. Санкт-Петербургдаги Мис чавандозни, Москвадаги Пушкин ҳайкалини бунга мисол қилиш мумкин.

Улуғ Ватан урушида қозонилган ғалабага ҳам ярим аср бўлиб қолди. Москвада шу мавзуда улкан ёдгорлик бунёд этиш учун ҳатто собиқ Иттифоқ миқёсида бир неча марта танлов ўтказилди. Бу ишга машҳур меъморлар ва ҳайкалтарошлар жалб этилиб, уларга махсус буюртмалар ҳам берилди. Бироқ ҳозиргача кўпчиликка маъқул лойиҳа-таклифи яратилмади. Шу маънода Тошкент маркази учун Озодлик обидаси лойиҳа-таклифига эълон қилинган танлов ҳозирча ижодий самара бермаганига ажабланмаса ҳам бўлади.

— **Муҳокамаларда мантиқий жиҳатдан асосли анчагина эътирозлар, таклифлар бўлди. Масалан, Мустақиллик майдонининг ниҳоятда катталиги, қовушмаслиги ҳақида мулоҳазалар билдирилди...**

— Майдон ҳар жиҳатдан ҳалойиқни жалб этадиган, ғоят хушбичим, мутаносиб, серфайз бўлиши керак. Унда ҳар бир одам ўзлигини ҳис қилса, киндик қони тўкилган ернинг муқаддаслигини туйиб, ҳайратга тушса, инсон бунёдкорлигидан боши кўкка етиб, фахрга тўлса, қандай яхши! Самарқанд шаҳридаги Регистон майдонини эсланг!

Энди мавжуд майдоннинг шаклу шамойилига назар ташланг, қатор саволлар туғилади, кўз олдингизда унинг салбий жиҳатлари намоён бўла бошлайди, ранжийсиз. Майдон «кўчиб юрган»ини эшитганмисиз? Бу саволга Тошкент маркази мисолида жавоб бериш мумкин. 1966 йил зилзиласидан сўнг Тошкентнинг тузилган бош режасида майдон жуда чиройли ва шинам қилиб белгилаб берилганди. Лекин унга риоя этилмади.

(Давоми 2-бетда).

ОЗОДЛИК ОБИДАСИ:
ЛОЙИҲА-ТАКЛИФЛАР, ЭЪТИРОЗЛАР

(Боши 1-бетда).

Бунга Лениннинг янги ҳайкали сабаб бўлди. Волга-Дон канали кенгликлари учун мўлжалланган улкан ҳайкал Москвадан катта пулга сотиб олинди. Мавжуд майдон баҳайбат ёдгорликка ҳар жиҳатдан торлик қилар, уни ўрнатиш учун янада кенгроқ жой керак эди. Оқибати шу бўлдики, мавжуд майдон режасига риоя қилинмай, шимол томонга сурилди. Олий Кенгаш биноси учун мўлжалланган жой майдонга айланди.

Шу сабабли жамоатчилик ушбу хатони тузатиб, аввалги майдон режасига қайтиш айни муддао бўлишини таъкидламоқда.

Кези келганда Ленин қиёфасига алоқадор муҳим масалани эслатиб ўтмоқчиман: уни тажрибали ҳайкалтарош, академик Томский ишлаганига қарамай, Ленин сийратида қўпол хатога йўл қўйилган. Ҳайкал силуэти, яъни унинг умумлашма қиёфаси чор атрофдан бенуқсон кўриниши лозим. Шу нуқтаи назардан ҳайкални узоқдан кузатсангиз, айниқса унинг икки ён томонидан тикилиб қарасангиз, пастга қаратилган қўлидаги қоғоз ўрами калтакни эслатади. Ҳайкал ҳеч маҳал икки хил, айниқса салбий талқинга сабаб бўлмаслиги керак.

— Танловга тақдим этилган лойиҳалар ҳақида хилма-хил, қарама-қарши фикрлар билдирилди...

— Бу табиий ҳол, албатта. Ўзингиз гувоҳ бўлдингиз: ҳеч ким бирор лойиҳани мукаммал, деб айта олмади. Бу ўринда баъзи лойиҳаларнинг муаллифлари назарда тутилаётир. Дарвоқе, матбуот («Тошкент оқшоми»)да бир лойиҳа муаллифи билан суҳбат босилиб, шу лойиҳа расми ҳам берилди. Бу ўша меъмор билан журналистнинг яхши нияти ва дидидан далолат. Энди ўйлаб кўринг: омма учун ҳамма вақт очиқ «майдонни панжара девор билан ўралсин, деган таклифни қабул қилиб бўладими? Панжара қафас, қамоқ рамзи эмасми? Қафас олтинданми, мармарданми, барибир, ижобий тимсол бўлолмайди.

— Танлов қатнашчилари Озодлик обидаси деганда нималарни тасаввур этишгани лойиҳалардан кўриниб турибди: бири озодликни Миср эҳроми шаклида талқин этса, бошқаси нима сабабдандир «Паризод» — аёл қиёфасида тасвирлайди. Чол, кампир ва уларнинг ўғлидан иборат лойиҳа-таклифни олайлик. Улар тонгни қаршилашаяпти. Яна бир муаллиф озодликни улкан минора шаклида кўрган. Ҳатто чавандоз саркарда ҳайкали ҳам бор...

— Ҳар бир таклифнинг ўзига хос томонлари бор. Кимдир ҳатто ўша яхши жиҳатларни жамлаб, битта лойиҳа ясалсин, деган таклифни айтди. Ижодда, билакс монументал санъатда бундай қуроқ асар ҳеч вақт юксак бадиий аҳамият касб этолмайди.

Энди баъзи лойиҳаларни эслаб ўтсак: Миср эҳроми ўз шакли шамойили билан мақбара, яъни фиръавнлар дафн қилинган иншоотни эслатади. Бу кўпроқ нариги — «боқий дунё»ни эслатувчи тимсол бўлиб қолган. Озодлик ва «боқий дунё»га ишора мантиқсиз, бир-бирига қовушмайдиган нарсалардир. Мана бу «олтин устун»га нима дейсиз? Ўзбек меъморчилигига хос ёғоч устун тарзидаги баланд ёдгорлик майдон ўртасига ўрнатилган. Тепасида хочбутни эслатувчи шохбоша, унинг устида эса ярим ой шакли. Насроний ва исломий рамзларни ўзбек устуни тепасига ўрнатиб, уни Озодлик обидаси сифатида талқин қилиш одобдан эмас. Устун аслини олганда бирор оғир нарсани кўтариб туриши керак. Билакс, бундай обидалар «осмонга устун» қабилида сохта, кулгили талқин этилади.

140 метрлик минорани олайлик: у Бухородаги Минораи калондан 3 ҳисса, Улуғбек мадрасаси минорасидан қарийб 5 ҳисса баланд. Айни вақтда уни минора дейиш ҳам қийин. Пастки қаватида таҳорат олиш хоналари бўлармиш. Юз метр баландликда эса толор-зал бўлиб, деворларига тарихимиздан ҳикоя қилувчи тасвирлар, барҳаёт сиймоларнинг сувратлари ўйиб ишланиши керак эмиш. Айни вақтда минора яқинига машҳур кишилар дафн қилинадиган алоҳида мақбаралик ҳазира ҳам таклиф этилган. Зиёратгоҳга айланадиган Озодлик обидасига одамлар пайдарпай келиб туришади. Ўйин-кулги, тантаналар бўлади, карнай-сурнайлар чалинади. Демак, майдонни мотамсаро манзилга айлантиришдек ноўрин таклиф илгари сурилган. Шакл мазмундан ажралиб қолса, санъат ўз қадрини, аҳамиятини йўқотади. Масжиди йўқ минорани Озодлик обидаси деб талқин этиш эриш туюлади.

Халқ озодлигини аёл қиёфасида талқин этиш ҳам бизнинг заминга бегона. Қолаверса, пойтахтимизда «Озод аёл» ҳайкали мавжуд. Таклиф этилган лойиҳаларда аёл баланд обелиск устига ўрнатилган: бирида «Паризод» икки қўлини юқорига кўтариб нидо қилмоқда. Иккинчи лойиҳада қирқ қокил аёл икки қўлини икки ёққа ёйган, боши осмонга қараган. Пастдан назар ташласангиз, аёл бошсиз туюлади. Қанот ёзган қўллари хоч-бутни эслатади...

Чол, кампир ва уларнинг ўғлидан иборат лойиҳа ҳам жиддий эътироз туғдиради. Қаддини ростлаётган чол тонгни қутлаётган эмиш. Аслида кексалик — умр шомининг белгиси эмасми? Алп қоматли йигит тиз чўкиб турибди — бу қуллик рамзи-ку! Кампир ўз эри ва ўғлидан юзини рўмоли билан тўсиб тонгни кутаётган эмиш. Хуллас, танловга қўйилган лойиҳалар талқинида олдимизга қўйилган олий ният бадиий ифодасини топа олмаганини кўрамиз.

Ҳайкалтарошлик ўзбек санъатида тарихан эндигина тикланиб келаётган соҳа. Аслини олганда мусулмон давлатларида тарихий шахсларга ҳайкал қўйиш умуман удум бўлмаган.

Озодлик обидаси ҳақида ўйлаб, атрофлича мулоҳаза қилар эканмиз, дилимизда эзгу ниятлар, таклифлар пайдо бўлди. Галдаги ижодий изланишлар жараёнида ушбу таклифларимиз инобатга олинади, деган умиддамиз:

1. Мустақиллик майдонига олдинги майдон асос қилиб олиниши керак.

2. Чала майдон ўрнида аввал режалаштирилганидек Олий Кенгаш — Миллий мажлис биноси бунёд этилиши зарур. Бу маҳобатли, улкан гумбазли, баланд пештоқли, шарқона услубдаги меъморий обидага Кўксарой деб ном берилса, айни муддао бўлур эди.

Амир Темур бобомиз — Ўрта Осиё меъморчилиги тараққиётида буюк бурилиш ясаган, меъморлик санъатини юксакликка кўтарган табаррук инсон. Шаҳрисабзда дилларни ром этиб, тилларни лол қолдирадиган Оқсарой пештоқига: «Агар куч-қудратимизга шак-шубҳангиз бўлса, иморатимизга қаранг!» деб муҳр босган эдилар.

3. Озодлик обидаси — Кўксарой лойиҳасини тайёрлаш учун ижодда алоҳида ўрнак кўрсатаётган мутахассислар гуруҳига махсус топшириқ берилса, кутилган натижага тезроқ эришардик.

• Воқеалар, хабарлар, шарҳлар •

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИДА МАХСУС МУХБИРЛАР ГУРУҲИ ТУЗИЛДИ. БУГУН АНА ШУ ГУРУҲ МУХБИРЛАРИНИНГ ШАРҲЛАРИ, МАҚОЛАЛАРИ БИЛАН ТАНИШАСИЗ.

Тошкент минтақасидан бир назар

ХИТОЙ ДЕВОРИДЕК ҚАДИМИЙ ДЎСТЛИК

Президентимиз Ислом Каримовнинг Хитойга ташрифи кунлари хаёлимга бир воқеа келаверди: тошкентлик кексаларнинг айтишича, ҳозирги «Пахтакор» стадиони ўрнида — Қорёғди маҳалласида инқилобга қадар Хитой карвонсаройи бўлган экан. Икки томоннинг савдогарлари ва ишбилармонлари ҳам фойдани ҳам аҳоли эҳтиёжини ўйлаб, тижоратни авж олдиришган. Аслини олганда, Чин билан алоқаларимиз Хитой деворидек кўҳнадир .Буюк Амир Темур шу улуғ мамлакатга ҳарбий юришга отланиб, мақсадини рўёбга чиқаролмай қолганида бир тарихий зарурат борга ўхшайди. Шу тариқа орамизга совуқчилик тушмади. Хитой биздан анча олисда бўлса ҳам, лекин тиним билмайдиган тижоратчиларнинг шарофати билан икки халқ ўртасидаги ришталар боғланиб турди. 1917 йил инқилобидан кейин анча узилиш бўлиб қолган бўлса ҳам, алоқалар учинчи томон воситасида амалга оширилди. Ўзбекистон давлат делегацияси Хитойга сафарининг бир шарофати шундаки, бевосита алоқалар тикланмоқда. Бунинг аҳамиятини эса сўз билан ифодалаш қийин.

Президентимиз сафардан қайтиб келганидан кейин телевидение мухбирининг саволига жавобан: муродимиз ҳосил бўлди, ниятимизга етдик, 15 та шартнома ва битим тузилди деб айтди. Дарҳақиқат, Ўзбекистон билан Хитой ўртасида давлатлараро муносабатлар хусусида шартнома имзоланиши ушбу ташрифнинг чўққиси бўлди, десак арзийди.

Хитойнинг биз учун ибратли жиҳатлари кўп, деб таъкидлади яна Президент. Ҳақиқатан ҳам аҳолиси 1 миллиард 150 миллион бўлган Хитой шунча халқни едириб-ичириб кийинтирмоқда. Лўнда қилиб айтганимизда, боқмоқда. Шу ўринда хитойликларнинг ўз кучига ишониш керак деган ҳикмати ниҳоятда улуғ ҳикмат эканини таъкидлаб ўтгимиз келади.

Бу, албатта, хорижий мамлакатлар билан иқтисодий соҳада ҳам, савдо, маданият ва туризм соҳасида ҳам ҳамкорлик қилишни сира-сира истисно этмайди. Пекинда кўп соҳалар бўйича битимлар ва шартномалар имзоланганлиги шундан далолат бериб турибди. Ўзбекистон давлатининг бошлиғи Хитой пойтахтидаги «Жип» автомобиллари тайёрланадиган корхонага ҳам борди. Ушбу завод Америка корпорацияси билан биргаликда очилган қўшма корхонадир. Президент шу ишхонадан чиқиши биланоқ мухбирнинг саволига жавоб бериб, бизда ҳам ана шундай корхона, ана шундай машиналар бўлиши керак, деб айтди. Эски ибора билан айтадиган бўлсак, бундай «аравалар» бизнинг иқлим шароитимизга, йўлларимизга, айниқса деҳқонларимизга маъқул тушган бўлур эди.

Хитойдек улуғ давлат эндигина мустақиллик йўлига ўтган Ўзбекистон давлат ва жамоат арбобларини катта ҳурмат-эҳтиром билан кутиб олди. Мўътабар ва юксак давраларда тенг ҳуқуқли ҳамкорлик ҳақида сўз борди. Ҳа, Хитой сафари ҳам Ўзбекистон Республикасининг халқаро обрў-эътибори кун сайин ортиб бораётганини кўрсатди, Хитой раҳбарлари сафар чоғидаёқ ХХРнинг Тошкентдаги элчиси тайин этилганини айтишди. Бунга жавобан Президентимиз Ўзбекистон ҳукумати ҳам яқин орада элчи тайинлайди деди.

Шундай қилиб яна бир хайрли сафар якун топди. Биз унинг самараларидан яқин орада баҳраманд бўламиз. Қулочини шарқ ва ғарб мамлакатларига ёяётган Ўзбекистон халқаро майдонга дадил кириб бормоқда. Бунинг боиси шундаки, ҳукуматимиз ва Президентимиз она юртимизнинг фаровонлигини ўйламоқда ва шу йўлда қутлуғ қадамлар ташламоқда.

Абдулла АБДУҚОДИРОВ.

ТАЛВАСА

Бу гал «Литературная газета» талвасага тушиб қолди: «Бизга маълум бўлишича, — деб ёзади у, — Ўзбекистон Президенти Туркистон ҳарбий округини тугатиш ҳақидаги махфий фармонга имзо чеккан. Ушбу фармонга мувофиқ ҳарбий округ қисмларининг жанговар техникаси ва бошқа мол-мулкини Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа вазирлигига бериш кўзда тутилади».

Энди Мудофаа вазирлиги уларни нима қилармиш, денг? Сотармиш! Ҳатто Тошкент биржасида сиртдан савдо-сотиқ бошланиб кетибди! Ё фармони қодир Худо, шунақаси ҳам бўларкан-да? Ҳозирнинг ўзида МИ-98 ҳарбий вертолётларидан 40 таси, «Т-62» танкларидан 70 таси, «Т-55» танкларидан 21 таси сотилиб кетибди. Айниқса «Ураган» блокли шатакчиларга харидорлар кўп хуштор эмишлар... Савдодан тушган пуллар ҳукумат ҳисобига ўтказилиб, бу ишларнинг ҳаммасига Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазири Р. Аҳмедов бологардон эмиш. Хабарни ўқиган киши ёлғон ҳам эви билан-да, деб юборади.

Шундай хаёл билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Давлат ва жамоат хавфсизлиги, мудофаа ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари комитетининг раиси В. Р. Ниёзматовга сим қоқдик.

— Ё тавба! — деди у, — турган-битгани бўҳтон-ку!

— Балки Туркистон ҳарбий округидагилар билишар?

— Қўмондонликка телефон қилиб кўринг, — маслаҳат берди Вилор Раҳматуллаевич.

— Энди шу етишмай турувди, хабарда айтилган ҳарбий техника — «Т-55» танки Туркистон ҳарбий округида мутлақо йўқ, — деди Туркистон ҳарбий округи қўмондони ўринбосари, Тошкент гарнизонининг бошлиғи генерал Р. Э. Хадирбоев. — Афсонавий бомбардимончилар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги қўшинларида МИ-98 вертолётлари умуман йўқ. Бундан ташқари Тошкент биржасида ҳарбий техникани сотиш ҳеч кимнинг хаёлига келган эмас.

Афтидан, хабар муаллифи ва умуман «ҳурматли» рўзнома жамоаси нафақат ҳарбий билимлардан, айни вақтда жуғрофиядан ҳам бехабар кўринади. Акс ҳолда улар собиқ Иттифоқ харитасига назар ташлаб, Бойсун шаҳри Сурхондарё вилоятининг энг ичкарисида, чегарадан жуда узоқда, бориш қийин бўлган тоғли районда жойлашганини кўрган бўлур эдилар. Темир йўл қайда дейсиз?

— Биласизми, — деб давом этди Румил Эргашевич, — МДҲ Қуролли Кучлари қўмондони, авиация маршали Е. Шапошниковнинг буйруғи бор: қурол-яроғ, жанговар техника ҳеч кимга, ҳеч қаерда берилмайди ҳам, сотилмайди ҳам. Ҳатто округимиз ҳудудида хизмат қилаётганларга озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам махсус рухсатнома билан қатъий назорат остида юборилмоқда.

Шундан кейин Мудофаа ишлари вазирлигимизга мурожаат қилдик. Вазир Киевга, МДҲ давлатлари мудофаа вазирларининг кенгашига кетган экан. Унинг хизмат топшириқларини бажарувчи полковник Б. Солиев билан гаплашдик.

— Қип-қизил ёлғон гап, — деди у. — Вазир муовини А. Б. Холматов билан ҳам гаплашиб кўринг-чи...

— Алҳазар, нима бу? Жон чиқар олдидаги талвасами? — деди ҳайратланиб вазир муовини. — Йўлга чиққан карвон ортидан лайчанинг ириллашидек гап бўпти. Менимча, бу гаплар мудофаа вазирларининг Киевдаги кенгаши олдидан атайин тўқиб чиқарилган.

Бўҳтон хабар Москвадаги баъзи оммавий ахборот воситалари мустақил Ўзбекистонга қарши авж олдирган ва олдираётган ишларнинг давоми кўринади. Улар мустақил мамлакатдаги сиёсий ва иқтисодий аҳволни беқарорлаштиришга, Туркистон ҳарбий округи ҳарбий хизматчилари билан аҳоли ўртасида нифоқ келтириб чиқаришга ҳали ҳам уринаётганга ўхшайдилар.

Этакни кессанг енг бўлмас, деганлари шу эмасмикин?

Баҳодир АБДУЛЛАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ БИЛАН ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ ЎРТАСИДА КАПИТАЛ МАБЛАҒЛАРНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА ЎЗАРО ҲИМОЯ ҚИЛИШ ҲАҚИДА
БИТИМ

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Хитой Халқ Республикаси ҳукумати /қуйида «аҳдлашувчи томонлар»/ деб аталувчилар аҳдлашувчи бир томоннинг бошқа аҳдлашувчи томон ҳудудидаги инвестор капитал маблағларини рағбатлантириш, ҳимоя қилиш ва қулай шароит яратиш мақсадида,

суверенитет, тенглик, ўзаро ҳурмат ва манфаатдорлик принципларига асосланиб, икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида,

қуйидагилар тўғрисида аҳдлашиб олдилар:

1-МОДДА

Мазкур битим мақсадларини кўзлаб:

1. «Капитал маблағ» атамаси капитал маблағни қабул қилувчи аҳдлашувчи томон ҳудудига сарфланган капитал маблағларни унинг қонунчилигига мувофиқ, жумладан, қуйидагиларни ўз ичига олган мулкий бойликларнинг ҳамма турларини билдиради:

А) ҳаракатдаги ва ҳаракатсиз мулк, мулкий ҳуқуқлар;

Б) корхоналар ва компанияларда иштирок этиш акциялари ва бошқа шакллари;

В) пул маблағлари ва иқтисодий қимматга эга бўлган бошқа ҳар қандай мажбуриятлар бўйича талаб қилиш ҳуқуқи;

Г) муаллифлик ҳуқуқи, саноат мулки, «ноу-хау» ва технология ҳуқуқлари;

Д) табиий ресурсларни разведка қилиш ва фойдаланишни амалга ошириш ҳуқуқини ҳам ўз ичига оладиган қонунчилик ёки шартномаларга мувофиқ тақдим этиладиган иқтисодий фаолиятни амалга ошириш ҳуқуқи.

2. «Инвестор» атамаси аҳдлашувчи томонларга нисбатан қуйидагиларни билдиради:

— шу аҳдлашувчи томонларнинг қонунчилигига мувофиқ уларнинг фуқароси бўлган жисмоний шахслар;

— шу аҳдлашувчи томонлар ҳудудида амал қилувчи қонунчиликка мувофиқ барпо этилган корхоналар ва компаниялар;

— физик шахс, корхона ёки компания шу аҳдлашувчи томонларнинг қонунчилигига мувофиқ бошқа аҳдлашувчи томон ҳудудида капитал маблағ сарфлашни амалга оширган тақдирда.

3. «Даромадлар» атамаси капитал маблағ сарфлаш натижасида олинган суммани жумладан, (лекин беистисно фойда/, дивидентлар, процентлар ва лицензия мукофотларини билдиради.

4. «Ҳудуд» атамаси қуйидагиларни билдиради:

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди ва Хитой Халқ Республикаси ҳудуди.

2-МОДДА

1. Аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири капитал маблағ сарфлашда бошқа аҳдлашувчи томоннинг инвесторларини рағбатлантиради ва ўз қонунчилигига мувофиқ ўз ҳудудида шундай капитал маблағ сарфланишига йўл қўяди.

2. Аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўз қонунчилигига мувофиқ бошқа аҳдлашувчи томоннинг фуқаролари томонидан унинг ҳудудида капитал маблағлар сарфланиши муносабати билан ишлаш учун виза ва рухсат олишга кўмаклашади.

3-МОДДА

1. Аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўз ҳудудида бошқа аҳдлашувчи томоннинг ана шу капитал маблағлар сарфлаш билан боғлиқ бўлган инвесторлар капитал маблағларнинг тенг ҳуқуқли тартибини таъминлаш ва ҳимоя қилиш мажбуриятини олади.

2. Мазкур модданинг биринчи бандида айтилган тартиб ана шундай капитал маблағлар сарфлаш билан боғлиқ бўлган бошқа ҳар қандай учинчи давлатнинг инвесторлари капитал маблағлари ва фаолиятидек қулай бўлади.

3. Мазкур модданинг биринчи ва иккинчи бандларидаги қоидалар аҳдлашувчи томонлар келажакда бошқа ҳар қандай учинчи давлатга берадиган инвесторларга ёки уларнинг қуйидаги асосдаги капитал маблағларига имтиёзлар ва афзалликларга татбиқ этилмайди.

— Унинг эркин савдо зонасида, бож ёки иқтисодий уюшмада, аҳдлашувчи томоннинг кўрсатилган ташкилотлар қатнашчиларига берадиган ва мазкур битим тузилган кунга қадар кучга кирган имтиёзлар ва афзалликлар беришни назарда тутувчи ўзаро иқтисодий ёрдам ва халқаро битимни ташкил этишда қатнашиш;

— солиқ солиш масалалари бўйича халқаро битим ва бошқа шартномалар;

— чегара бўйи савдоси масалалари бўйича аҳдлашувлар.

4-МОДДА

1. Бошқа аҳдлашувчи томон ҳудудида амалга оширилган аҳдлашувчи томонлардан бирининг инвесторлари капитал маблағлар мусодара қилиниши, экспроприация қилиниши ёки ана шундай мусодара экспроприация оқибатларига (бундан кейин экспроприация деб аталади) олиб келувчи бошқа чоралар қўлланиши мумкин эмас. Бундай чоралар ижтимоий манфаатларни кўзлаб, белгиланган қонунчилик тартибига риоя қилинган ҳолда, камситмаслик асосида ва компенсация тўланган ҳолда қабул қилинган ҳоллар бундан мустаснодир.

2. Мазкур модданинг биринчи бандида назарда тутилган компенсация экспроприация қилиш тўғрисида қарор қабул қилинган ёки эълон қилинган бевосита кундан олдинги кундаги капитал маблағларнинг реал қиймати асосида ҳисоблаб чиқарилади.

Компенсация асосли равишда тўхтатилмасдан тўланиши, эркин алмаштирилиши ва аҳдлашувчи томонларнинг бири ҳудудидан бошқа аҳдлашувчи томон ҳудудига эркин равишда ўтказилиши керак.

3. Агар аҳдлашувчи томонларнинг бири инвесторларининг капитал маблағларига бошқа аҳдлашувчи томон ҳудудида уруш, фавқулодда ҳолатлар, фуқаролар тартибсизлиги ёки шунга ўхшаш бошқа ҳолат оқибатида зарар етказилса, ҳудудида капитал маблағ сарфланган аҳдлашувчи томон етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш ва бошқа тегишли чоралар кўрган тақдирда ана шу инвесторларга бошқа ҳар қандай учинчи давлат инвесторларига берилгани сингари қулай режим яратиб беради.

5-МОДДА

Аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўз қонунчилигига мувофиқ бошқа аҳдлашувчи томон инвесторларига улар барча солиқ мажбуриятларини бажарганидан кейин қуйидагиларни ўз ичига олган капитал маблағлар сарфланиши муносабати билан сумма ўтказилишига кафолат беради:

а) мазкур битим 1-моддасининг 3-бандида кўрсатилган даромадлар;

б) капитал маблағлар тўла ёки қисман тугатилгандан кейинги суммалар;

в) капитал маблағлар сарфланганлиги муносабати билан кредит битимига мувофиқ амалга оширилган тўловлар;

г) техникавий ёрдам, техника хизмати кўрсатиш ва бошқарув тажрибаси учун тўловлар;

биринчи аҳдлашувчи томон ҳудудида унинг қонунчилигида назарда тутилган миқдорда сарфланган капитал маблағлар муносабати билан бажарилган иш ва хизматлар учун оладиган иш ҳақи ва бошқа мукофотлар.

6-МОДДА

Мазкур битимнинг 4 ва 5-моддаларига мувофиқ суммаларни ўтказиш капитал маблағ сарфланган аҳдлашувчи томон ҳудудидаги расмий алмашув курси бўйича ўтказилган кунда амалга оширилади.

7-МОДДА

Мазкур битим 1992 йилнинг 1 январидан кейин амалга оширилган барча капитал маблағларга нисбатан қўлланилади.

8-МОДДА

1. Аҳдлашувчи томонлар ўртасидаги мазкур битимнинг талқини ёки қўлланилишига тааллуқли низолар мумкин қадар дипломатик йўллар билан ҳал этилади.

2. Агар низо аҳдлашувчи томонлардан бири томонидан низо қўзғатилган санадан бошлаб олти ой ичида ҳал этилмаса, у аҳдлашувчи томонлардан исталган бирининг илтимоси билан «Ад хос» ҳакамлик судига берилади.

3. Ҳакамлик суди уч ҳакамдан иборат бўлади ва қуйидаги тартибда ташкил этилади: аҳдлашувчи томонлардан бири иккинчи аҳдлашувчи томоннинг низони ҳакамликка ошириш тўғрисидаги ёзма билдиришини олган кундан бошлаб икки ой ичида аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири биттадан ҳакам тайинлайди. Бу икки ҳакам иккинчи ҳакам тайинланган кундан бошлаб икки ой ичида учинчи ҳакамни — ҳар иккала аҳдлашувчи томон билан дипломатик муносабатларга эга бўлган учинчи давлатнинг фуқаросини сайлайдилар, у аҳдлашувчи томонларнинг розилиги билан ҳакамлик судининг раиси этиб тайинланади.

4. Агар ҳакамлик суди низони ҳакамлик судига ошириш тўғрисида ёзма билдириш олинган кундан бошлаб тўрт ой ичида ташкил этилмаса, аҳдлашувчи томонларнинг исталган бири, бошқа аҳдлашув бўлмаган тақдирда, халқаро суд раисига тегишли тайинлашларни амалга оширишни таклиф қилиши мумкин. Агар раис аҳдлашувчи томонлардан бирининг фуқароси бўлса ёки бошқа сабабга кўра кўрсатиб ўтилган вазифани бажараолмаса, унда тегишли тайинлашларни амалга ошириш халқаро суднинг аҳдлашувчи томонлардан ҳеч бирининг фуқароси бўлмаган мартабасига кўра бошқа аъзосига таклиф этилиши мумкин.

5. Ҳакамлик суди иш тартиби қоидаларини ўзи белгилайди. Суд мазкур битимнинг қоидаларига ва халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этган принципларига мувофиқ қарор қабул қилади.

6. Ҳакамлик суди кўпчилик овоз билан қарор қабул қилади, бу қарор узил-кесил ҳисобланади ҳамда ҳар иккала аҳдлашувчи томон учун мажбурий кучга эга бўлади. Аҳдлашувчи томонларнинг исталган бирининг илтимоси билан ҳакамлик суди ўз қарорининг сабабларини тушунтириб беради.

7. Ҳар иккала аҳдлашувчи томон ўзи тайинлаган ҳакамнинг фаолияти ва ҳакамлик жараёнида унинг вакиллиги билан боғлиқ харажатларни қоплайди. Раиснинг фаолияти билан боғлиқ харажатларни ҳамда бошқа харажатларни аҳдлашувчи томонлар тенг улушларда қоплайдилар.

9-МОДДА

1. Аҳдлашувчи томоннинг бири билан иккинчи аҳдлашувчи томоннинг инвестори ўртасида экспроприация ҳолларида компенсация миқдорига тегишли бўлган ҳар қандай низо ҳакамлик судига оширилиши мумкин.

2. Бундай ҳакамлик суди ҳар бир муайян ҳол учун қуйидаги тартибда ташкил этилади: томонларнинг ҳар бири низо юзасидан биттадан ҳакам тайинлайди, бу икки ҳакам эса ҳар иккала аҳдлашувчи томон билан дипломатик муносабатларга эга бўлган учинчи давлатнинг фуқаросини ҳакам-раис сифатида сайлайди. Биринчи икки ҳакам низонинг ҳакамликка кўриб чиқиш учун оширилиши тўғрисида ёзма билдириш олинган кундан бошлаб икки ой ичида тайинланадилар, раис эса тўрт ой ичида сайланади. Агар кўрсатиб ўтилган муддат ичида ҳакамлик суди ташкил этилмаса, низо юзасидан томонларнинг исталган бири Стокгольм савдо палатаси ҳакамлик институтининг раисига тегишли тайинлашларни амалга оширишни таклиф этиши мумкин.

3. Ҳакамлик суди иш тартиби қоидаларини ўзи белгилайди, бунда суд иш тартибини аниқлаш давомида Стокгольм савдо палатаси ҳакамлик институти қоидаларини қўлланма сифатида қабул қилиши мумкин.

4. Ҳакамлик суди ўз қарорини кўпчилик овоз билан чиқаради. Бундай қарор узил-кесил бўлиб, уни низолашувчи ҳар икки томоннинг бажариши мажбурийдир. Аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўзининг миллий қонунчилигига мувофиқ ҳакамлик суди қарорини бажариш мажбуриятини олади.

5 Ҳакамлик суди ўз қарорини ушбу битим қоидаларига, ҳудудида маблағ сарфланган, (унинг коллизион нормалари ҳам шу жумлага киради) аҳдлашувчи томоннинг қонунчилигига, шунингдек, халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этган принципларига мувофиқ чиқаради.

6. Ҳар бир томон низо юзасидан ўзи тайинлаган ҳакамнинг фаолияти ва ҳакамлик жараёнида унинг вакиллиги билан боғлиқ ҳаражатларни қоплайди. Раиснинг фаолияти билан боғлиқ харажатларни ҳамда бошқа харажатларни низолашувчи томонлар тенг улушларда қоплайдилар.

10-МОДДА

Агар аҳдлашувчи томонлардан бири ўзининг қонунчилигига ёки ҳар иккала аҳдлашувчи томон иштирокчиси бўлган халқаро битимга мувофиқ иккинчи аҳдлашувчи томоннинг инвесторлари капитал маблағларига ёки шундай капитал маблағлар билан боғлиқ фаолиятга ушбу битимдагига нисбатан қулайроқ тартиб тақдим этса, унинг қулайроқ тартиби қўлланилади.

11-МОДДА

1. Ҳар иккала аҳдлашувчи томоннинг вакиллари зарурат бўлганда қуйида:и мақсадларда учрашувлар ўтказади:

а) ушбу битимни қўллаш масалаларини ўрганиш;

б) маблағ сарфлашнинг ҳуқуқий масалалари бўйича ва уларни амалга ошириш имкониятлари тўғрисида ахборот айирбошлаш;

в) маблағ сарфлаш билан боғлиқ ҳолда пайдо бўлувчи низоларни ҳал этиш;

г) маблағ сарфлаш билан боғлиқ бошқа масалаларни ўрганиш;

д) ушбу битимга эҳтимол тутилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги таклифларни кўриб чиқиш.

2. Агар аҳдлашувчи томонлардан биронтаси ушбу модданинг 1-бандида назарда тутилган масалалардан исталган бири бўйича маслаҳатлашишни таклиф этса, иккинчи аҳдлашувчи томон дарҳол жавоб беради ҳамда маслаҳатлашув навбати билан Тошкент ва Пекинда ўтказилади.

12-МОДДА

1. Ушбу битим аҳдлашувчи томонлар бир-бирларини улар томонидан тегишли конституцион иш тартибларининг бажарилиши тўғрисида ёзма равишда хабар қилган кундан бошлаб ўттиз кун ўтгандан кейин кучга киради ва ўн беш йил давомида амал қилади.

2. Агар аҳдлашувчи томонлардан биронтаси бошқа аҳдлашувчи томонни ушбу модданинг 1-бандида белгиланган муддат тамом бўлишидан узоғи билан бир йил олдин битимнинг амал қилиши тўхталиши тўғрисида ёзма равишда билдирмаса, ушбу битим ўз кучида қолади.

3. Дастлабки ўн беш йиллик муддат тамом бўлганидан кейин аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўз ниятини иккинчи аҳдлашувчи томонга ёзма равишда билдирган тақдирда исталган вақтда ушбу битимнинг амал қилишини тўхтатиши мумкин. Бундай билдириш уни иккинчи аҳдлашувчи томон олган кундан бошлаб 12 ойдан кейин кучга киради.

4. Ушбу битимнинг амал қилиши тўхтатилган кундан олдин сарфланган капитал маблағларга нисбатан 1- ва 11-моддаларнинг қоидалари ушбу битимнинг амал қилиши тўхтатилган кундан бошлаб ҳисобланадиган кейинги ўн беш йил давомида ўз кучида қолади.

Ўз ҳукуматлари томонидан тегишли даражада вакил қилинган қуйида имзо чекувчи вакиллар уни тасдиқлаб, ушбу битимга имзо қўйдилар.

Битим 1992 йил 13 мартда Пекин шаҳрида уч нусхада, ҳар бири ўзбек, хитой ва рус тилларида тузилди, ҳар уччала матн бир хил кучга эга.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ваколатига кўра Бош вазир ўринбосари

Раҳим РАЖАБОВ

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати ваколатига кўра ташқи иқтисодий алоқалар ва савдо вазири

Ли ЛАНЬЦИН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ ВА ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ ЎРТАСИДА ЎЗАРО АНГЛАШУВ

ПРОТОКОЛИ

Ҳар икки мамлакат ўртасидаги яхши қўшничилик ва дўстлик, тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик принципларига асосланган савдо иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Хитой Халқ Республикаси ҳукумати, қуйида аҳдлашувчи томонлар деб аталувчилар;

1. Ўзаро англашувга эришдилар ва 1992 йилнинг январигача биринчи аҳдлашувчи томоннинг ҳудудида амалга оширилган иккинчи аҳдлашувчи томоннинг капитал маблағларини ҳимоя қилиш мажбуриятини олдилар.

2. Мазкур баённома 1992 йилнинг 13 мартида имзоланган Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Хитой Халқ Республикаси ҳукумати ўртасидаги капитал маблағларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш тўғрисидаги битимнинг таркибий қисми ҳисобланади.

Битим 1992 йилнинг 13 мартида Пекин шаҳрида икки нусхада ўзбек, хитой ва рус тилларида тузилди, ҳар уччала нусха матни ҳам бир хил кучга эга.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати номидан Бош вазир ўринбосари

Раҳим РАЖАБОВ

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати номидан ташқи иқтисодий алоқалар ва савдо вазири

Ли ЛАНЬЦИН

● ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ. «Шодлик» маиший хизмат кўрсатиш уйининг тикувчилик цехида 70 нафардан зиёд хотин-қиз ишлашади. Малакали мутахассис Фотима Амирқулова раҳбарлик қилаётган бу жамоанинг қўли гул чеварлари эркаклар ва аёлларнинг кўйлаклари, пальтолару плащлар, халатлару костюмлар тикиб, харидорларнинг олқишига сазовор бўлмоқдалар.

СУРАТДА: бичувчи Ирина Аҳмедова (чапдан), цех бошлиғи Фотима Амирқулова ва бичиқчи Наталья Дамме.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзАХБОР).

ДНЕПР СОҲИЛЛАРИДА НАВРЎЗ

Шу баҳор кунлари Украина диёрида ҳам қувончли Наврўз байрами шодиёна нишонланди. Киевда бўлиб ўтган «Наврўз байрами» оқшомида дилрабо қўшиқлар ва гўзал рақслар ижро этилди, шеърлар ўқилди. Уни республика «Дўстлик» маданий-маърифий маркази билан қорақалпоқ маданияти Киев шаҳар жамияти уюштирди.

Нукусдан келган халқ ижодиёти жамоасининг артистлари, Украина пойтахтида яшовчи қорақалпоғистонлик маданият арбоблари мароқли томоша кўрсатишди. Киевликлар халқ анъаналари билан танишдилар, қорақалпоқ халқининг таомларидан татиб кўрдилар.

Қорақалпоғистон вакиллари республика кўргазмалар ва ёйма савдо марказининг бош павильонида катта ижодий ҳисобот бердилар.

(ЎзА).

Нонинг борми — мустақилсан!

УВОҒИНИ КЎЗГА СУРТГАНМИЗ

Падари бузрукворимиз покиза, художўй одам эдилар. Уларнинг бир насиҳатлари сира-сира ақлимни тарк айламайди...

«Ноннинг уволи ёмон! Унинг увоғини ҳам кўзга суртгин. Умринг, давлатинг баракаси шунда!»

...Уруш йиллари эди. Оилада рўзғор тебратишга қурби етган эркак зоти фронтда. Гавжум Эски шаҳар эгасиз ҳовлидек ҳувуллаб қолган. Соқоли кўксига тушган чоллар, муштипар оналар, норасида болалар, бева аёллару келинларни совуқ сукунат ўз исканжасига олган. Ранглар заъфарон.

Юртда қаҳатчилик, очнаҳор бева-бечоралар, юпунялангоёқларнинг силласи қуриб, оҳу зори худога етган. Бир бурда, ярлақаса ярим тишлам нон ўрнига тишлар остида кесак ғичирларди. Қўлида бир ушам кунжара, очликдан шишиб ўлган мурдаларни муюлишда, тор кўчаларда учратиш оддий воқеа.

Ўшанда оиламиз тирикчилиги, тақдири ёлғиз кекса отамиз иродасига боғланиб қолган эди. У киши эл-юртда Нурулла табиб номи билан машҳур эдилар. «Отангиз ўқимишли, жуда обрўли одам эдилар. Ўликни ҳам тирилтирганлар, ракка шифо топганлар!» — дея ҳануз миннатдорчилик билан эслашади дўстлари.

Тўқайга ўт кетса ҳўл-қуруқ баравар ёнади, дейишади. Қаҳатчиликнинг оғир юки барча қатори бизнинг жўжабирдек оиламизни ҳам ўз домига тортганди. Ҳафталаб, ҳатто бир неча ойлаб қора қозон осилмас, мўъжазгина ўчоққа ўт ёқилмас эди. Туз-насибамиз, агар худойим ғойибдан етказиб қолса: димлама лавлаги, томоқни шилиб ўтадиган кепак ёки зоғора нон бўларди.

Худди кечагидек эсимда. Эрта билан минг ямоқ дастурхон тўшалиб, устига бўёғи кетган катта баркаш қўйилган танча /сандал/ атрофида ғужанак бўлиб жойлашиб олардик. Тиқ этса, кўзимиз эшикда. Умидвор кўзларимизни жавдиратиб гузардан қайтгувчи отам йўлини пойлаймиз. Падари бузрукворимиз тонг саҳардан навбатга туриб дўкондан заборга олиб келадиган муштдеккина қора нонни илҳақ кутамиз.

Нон ҳам дастурхонга қўйилар, бир чўқим-бир чўқим насибамизни ҳам олардик. Қани энди нафс қурғур ором топа қолса! Оч нигоҳимиз гардимга тўкилган нон-увоққа қадаларди. Шунда ҳам отамиз адолат ва имон билан иш тутардилар, ҳеч қайсимизнинг кўнглимизни заррача бўлсин ўкситмасдилар, раҳматлик. Гардимдаги урвоқни олдиларига тўплаб, ҳаммамизга бир чимдим-бир чимдимдан ошатиб чиқардилар. Ҳар ошамда уч бармоқ орасидаги урвоқни пешоналарига босар, кўзларига суртардилар. Дастурхонга узоқ, шикаста дуо ўқилар, олло таолодан ризқ-рўз ато этиш илтижо қилинарди.

...Кўпнинг дуоси вожиб бўлди. Қора кунлар узлатга чекинди. Оқ нонни кўриб, ошга қорнимиз тўйиб қувондик. Дорулзамон кунларга етдик. Аммо кўп ўтмай шукроналикни, худони унутдик, шарм, ор-номус, имон ва фаришта кўтарилди. Инсоннинг муқаддас ризқи — нонни копток қилиб тепдик, ахлатга ташладик, молга едирдик! Нон ерда тупроққа қоришиб ётаверди, уни бир четга олиб қўймадик, кўзга суртмадик. Увол ва гуноҳдан қўрқмадик. Ғайирларга кўр-кўрона эргашиб имонимизни сотдик, чин маънода ваҳшийлашиб кетдик.

Мана бугун интиқом! Увол ва гуноҳлар бизни сўроқлаяпти. Юртимизда яна таназзул. Ҳамма ёқда қимматчилик, тақчиллик!

Дўппини ёнга қўйиб жиддий ўйлаб кўриш пайти келди. Халқимиз шўрига шўрва тўкилганига озмас-кўпмас 130 йил бўлибди. Советлар ваъда қилган коммунистик «жаннат» аслида риё, макр экан. Бугун новдадек тоб ташлаб бўй-бастимизни кишандан бўшатдик, ҳурриятга чиқдик. Азалий ва мўътабар қадриятларимиз тупроқ остидан бош кўтараяпти, қад ростлаяпти.

Ана шу қадриятларнинг бири — нонни эъзозлаш, уни хорламасликдир! Айтингчи менга, бўрка нон отлиқ емишни ким ўйлаб топган ўзи? Агар уни дастурхонга қўйиб кессанг борми, ҳовуч-ҳовуч урвоқ супуриб оласан. Қани бунда барака? Таназзул супрасининг худди ўзику!?

Сўзланг: бу бўрка нонни неча минг ёшлик аждодларимиз кўришганми, ахир! Йўқ. Улар тандирда анордек қизариб пишган, седана сепилган, бўрсилдоқ ширмой нонларни хуш кўрганлар, севиб тановул қилишган. Тўйда, маъракада, яхши ва ёмон кунларда дастурхонга ёпилган нон тортилади, ҳеч вақт бўрка нон қўйилмайди. Чунки урф-одатимиз шу. Ким билади дейсиз: нега шундай? Балки зукко халқимиз, қўли гул новвойларимиз уволдан қўрқиб ана шундай йўл тутишгандир. Баракалла! Ҳар ҳолда ноннинг тарихи узоқ. У ҳақда сон-саноқсиз ривоятлар, ҳикоятлар тўқиган.

Ўзбек нонининг довруғи оламга кетган. Унда аввало ҳикмат, барака бор. Шундай экан, серқирра ва сержило миллий нонпазлигимизни рўй-рост оёққа турғазишимиз ҳам қарз, ҳам фарз. Акс ҳолда охират бир кун яна ноннинг уволи тутади. Ҳаммасига худо шоҳид!

Бугун — жуда қийин кун! Эй, азиз халқим, кўзингни каттароқ оч! Нонни, Оллоҳ ато этган муқаддас насибангни бош узра баланд кўтар! Сен ҳақсан, ризқинг ҳалол!

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ

МАҲАЛЛА — МИЛЛАТ ЮЗИ, ВАТАН ТИМСОЛИ

Ўзбекнинг маҳалла-маҳалла бўлиб, бирикиб-бирлашиб, ўзига хос ёзилмаган қонунлар асосида ўзини-ўзи идора қилиб, қўллаб-қувватлаб яшаш тарзининг илдизлари жуда чуқур. Балки минг йилларга бориб тақалар унинг тарихи. Ў Навоий ва Бобир замонларида ҳам, ўтмишдаги феодал хонлик даврларида ҳам, боболаримиз оқ подшо қўл остида яшаган вақту инқилобдан кейинги «фаровонлик» пайтида ҳам бор эди. Қизил империянинг қанча киши билмас жабру жафоларини кўрди, лекин тўзиб кетмади. Шунча суронлардан ўтиб ҳам яшаб қолди. Нега деган савол туғилади беихтиёр. Балки маҳалла халқнинг минг йиллик орзу-умидлари ўлароқ одил идора усули сифатида туғилган нарсадир. Мана, энди жумҳуриятимиз мустақиллик йўлига кирган бир пайтда маҳалла удумлари, ўшандай яшаш тарзимиз, ҳеч қайси бир миллатда йўқ бундай аҳил идора усулимиз яна алоҳида аҳамият касб этаётгани бежиз эмасдир балки.

Саволлар жуда кўп эди. Биз уларга жавоб топгувчи кўп одам изладик. Тарихчи билан гаплашмоқчи бўлдик, юртда юрган оқсоқолларни чамалаб кўрдик. Охири камида 20 йил маҳалла раиси бўлиб ишлаган, лекин ўзи миллат миқёсида фикр юрита оладиган суҳбатдош топишга уриндик ва ушбу муаллифимиз номзодида тўхталдик. Савол бериш биздан, эшитиш, жавобларни таҳлил этиш сиздан.

Узр, биринчи саволимиздан олдин суҳбатдошимизни таништирсак: Мурод МАНСУР, мутахассислиги бўйича бинокор-муҳандис, кўп йиллар лаёқатли журналист ва ёзувчи сифатида ўқувчиларга яхши таниш. Ҳозир «Шарқ юлдузи»да бўлим мудири. Адиб «Мангу жанг», «Гуноҳи азим», «Ҳамманинг яшагиси келади» роман ва қиссаларнинг муаллифи. 1970 йилдан буён Тошкент шаҳар, Акмал Икромов районидаги «Қизил Шарқ» маҳалла комитетининг раиси.

Демак, зиёли юрт кезган одам. Сиёсату тарих, кечаги бугунги турмуш тарзимиздан хабардор киши. Маҳалла хусусида, миллий қадриятларимизу урф-одатларимиз тақдири тўғрисида ўз қарашлари, хулосалари бор.

Шунинг учун ҳам ўзбекнинг бир қавм, бир элат, бир миллат бўлиб маҳаллачиликнинг ёзилмаган қонунлари асосида яшаш тарзлари ҳақида шу киши билан суҳбат қуришни лозим кўрдик.

— Муроджон, етмишинчи йилда публицист сифатида жумҳуриятга танилган, айни гуллаган кезларингиз эди. Республика миқёсида фикрлаб юрган одам тўсатдан маҳаллага раис бўлиб қолганингизни... рости биз ҳеч тушунмаганмиз. Нима бўлган эди ўзи! Маҳалла қайси жозибаси билан сизни ром эта қолган эди!

— Жозиба. Яхши айтдингиз. Лекин у вақтда ҳозир биз англаб турган жозиба эмас, бошқа нарса шу ишни зиммага олишга ундаган. Очиғи Тошкент зилзиласидан кейинги йиллар эди. Ўшанда Қашқар маҳалласи-ю Тошкентнинг марказидаги оқ подшо давридан қолган хом ғиштли уйлар ёрилиб, зарар кўрган бўлмаса, биз томонлар (биз шаҳар чеккасидаги Чўлпон ота мавзесида турардик) қилт этмаган эди. Лекин ўзингиз биласиз, дарров Брежнев келди, Косигин келди. Бутун Иттифоқдош республикалар ёрдам берадиган бўлди. Зилзила баҳонасида халқлар дўстлигини жаҳонга бир намойиш қилиб қўйишга бел боғлашди. Бир бизнинг маҳалла эмас, Қатортол, Дўмбиробод, Юнусобод, Оқтепа сингари боғ-роғли бутун-бутун массивлар, Тошкентни мева-чева билан таъминлаб турган катта мавзелар бузилиб, кундаков қилинди. У ердаги аҳолига бошқа ердан «участка»лар берилди. Шунда биз собиқ «Қизил Шарқ» колхозининг ерига тушиб қолганмиз. Ном ўшандан қолган. Энди бу қизил номдан кечиб, «Озод Ватан» қўйсакми деб турибмиз.

Қисқаси, Фарғонадан кўчиб келсак, илгариги ватан бузилган, боғлар пайхон, дарахтлар қўпорилган, болалигимиз ўтган ёнғоқзору ўриқзорлар ўрнида қўша-қўша кўп қаватли уйлар, биз варрак учирган сойлигу тепаликлар суриб ташланган. Ўрнига ҳаммамизга жўхоризордан участка беришибди. Кўплар чалакам-чатти битириб олган. Қайси кўчада чироқ бор, қайсинисида йўқ. Қайсинисига сув келган, қайсиниси қуруқ. На мактабга, на боғчага жой ташланган. Гузар йўқ. Бир участканинг ичида муваққат дўкончa. Маҳалла идораси-ю чойхонани кафтдек ерга тиқиб қўйишибди. Кўчанинг у бетида омонат сартарошхона. Яна бир пастқамда асбоб-ангор қўйишга жой қолдиришган экан, ўша ерга енгил-елпи масжид тиклашибди. Маҳалланинг бор бисоти шу. Мен бўлсам Фарғона водийсини бу бошидан у бошига неча бор кезиб чиққан, ҳар колхоз гузарларини кўриб, газетага мақтаб ёзиб келган одамман. Бу аҳволни кўриб чидаб тура олмадим. Кимларга нима ёрдам қилмадик. Касб туфайли қанча қурилишларга, катта ишларга бош қўшмадик, юрган эканмизда биз ҳам керилиб... дедим ўзимга ўзим. Шунча дастимиз узунлиги билан ўз маҳалламизга бир қиё боқиб қўймаган бўлсак. Ахир гузарсиз, дўконсиз, сўлим чойхонаю, расталарсиз, сартарошхона, нонвойхоналарсиз, мактабу боғчасиз ҳам маҳалла бўладими?!

Маҳалла отахонлари кел, ўзинг бош бўл, дейишди... Шундай қилиб...

— Энди ўша ниятлар амалга ошди дея оласизми!

— Борганда кўргандирсиз, наврўзларда дор тикдириб, сайил уюштирса арзигудек гузаримиз, фарғонача қурилган чойхонамиз, нонвойхонамиз бор. Дўконни ҳам янгиладик. Маҳаллага газ келди. Мактаб қурилди, канализация бўляпти. Масжид ҳам тиклаяпмиз. Машина созловчи устахона, емхона очдик. Кичик тикувчилик корхонаси қуришга рухсат беришаяпти. Маҳалла биқинидаги бекор ётган майдонда миллий боғ бунёд этяпмиз. Унинг тагига экин экиб маҳалла аҳолисининг сабзавотга эҳтиёжини таъминламоқчимиз.

Булар ўз йўлига. Лекин муҳими маҳаллага маърифат кириб борди. Шоиру адибларнинг, маърифатчию ислом уламоларининг қадами етди. Кўп эсда қоладиган учрашувлар бўлди. Бизнинг чойхонани адиблар чойхонаси деса ҳам бўлади. У ердаги гузар оқшомларида Эркин Воҳидов, Ўткир Ҳошимовлар билан ҳам учрашувлар бўлган. Мирзо Кенжабек, Гулчеҳра Нуруллаева, Сирожиддин Саййид, Икром Отамуродлар шеър ўқиган. Муҳаммад Али, Анвар Турсунлар маърузалар қилган. Анвар Эшонов, Анвар Обиджонларга маҳалла аҳлининг меҳри тушган. Обид қори, Қосимхон, Зокир қори, Анвар Турсунларнинг диний мавзудаги маърузаларини одамларимиз жон қулоғи билан тинглаганлар. Аминманки, булар беҳуда кетмагай. Одамларнинг қалбига бир зиё бўлиб киргай, имон-эътиқодда мустаҳкам этгай, кўзларига тортилган пардаларни очиб юборгай. Ўзини, ўзлигини танитгай.

Тарихини, илдизларини билмаган, қаҳрамонларини танимаган, қайси миллатга мансублигини юрак-юрагидан туймаган одамда миллий ғурур нима қилсин, ватан туйғуси нима қилсин. Тарих, маърифат, рост сўзгина одамларни бу уйқудан уйғотгай. Шу боисдан ҳам бундай учрашувларга зўр бераётирмиз. Одамлар ўз ватанини танийдиган пайт етди.

— Қайси учрашувлар, гузар оқшомлари шахсан ўзингизнинг хотирангизда қолган...

— Бизнинг чойхонада ўтадиган гузар оқшомлари учрашувларининг донғи кетган. Унда наинки қўшни маҳаллалардан, атроф қишлоқлар — Катта қангли, Эшонгузар, Замбилчи, Бирлик, Чўлпонота томонлардан ҳам атай келиб туришади. Наврўзда-ку, биз уларни, улар бизни лутфан таклиф этишади. Энди гузар оқшомларига келсак, қай бирини айтай. Минглаб одамлар йиғилганини айтайми, ўнлаб одамлар даврасидаги ширин оқшом суҳбатларинимми? Келинг, сўнггиси, ўзимнинг хотирамда қолган ширин бир лавҳани айта қолай.

Оқшом чўкиб келар, биз мезбонлар чойхона ҳовлисидаги нок тагида давра қуриб, меҳмонларимиз Анвар Эшонов, Ёқуб Яквалхўжаев, Баҳодир Муродали билан ширин суҳбат қуриб ўтирар, чойхона пештоқига осилган тўрқовоқлардаги беданалар бири олиб бири қўйиб сайраб ётар, ўзи шунақа лаҳзалар шундай ширин суҳбатлар учун яратилгандек эди. Шунда хориж сафаридан қайтган, ҳали таассуротлари тиниб улгурмаган Ёқуб ака ўша элларда учратган ватандошларимиз тақдир йўллари айри тушса-да, ўзбекчиликни, мусулмон урф-одатларини заррача унутмаган, лекин бир умр ватанни қўмсаб маҳалла гузари чорпояларида бир пиёла чой устида гурунг қилишни соғинган одамлар ҳақида тўлиб-тошиб ҳикоя қиларкан, бояги сайроқи беданалар овози ҳам тиниб қолган, чироқ ёқишнида, ҳеч ким хаёлига келтирмас, шом ғира-ширасини ёритиб, кўкка ой кўтарилиб келар, биз миқ этмай ўтирардик. Ўша қондошу юртдошларимизга фуқаролик берилиб, Ўзбекистон дунёга сочилиб кетган ўзбекларга бағрини очадиган кунлар ҳам келармикан деб ўйлардик. Шу ватан туйғусининг туғилиши лаҳзалари бўлса керак-да... Илоҳим, ҳаммамизга шундай лаҳзалар кўпроқ насиб этсин.

— Бир йилга қадар «Бирлик»чилар ҳам бориб турган дейишади...

— Тўғри. Ўша ўзингиз кўрган чойхонадаги минглаб кишилар қатнашган йиғинларда «Бирлик» фаоллари Абдураҳим Пўлатов, Гулчеҳра Нуруллаева, Шуҳрат Исматуллаев, Ёдгор Обидов ҳам бўлишган. Халқ уларнинг аскарликда хизмат қилаётган ўзбек ўғлонларининг тақдири, давлат тили муаммоси, Ўзбекистон мустақиллигига эришиш борасидаги маърузаларини жон қулоғи билан тинглаган. У пайтда «Бирлик» расман тан олинмаган, «Бирлик» кепти, митинг ўтказармиш деса, район, шаҳар идоралари чоп-чоп қилиб қоладиган, тартиб сақлаш учун гоҳо милиция жўнатиладиган даврлар эди. «Бирлик» ҳам гузаримизга ҳар ойнинг 19-оқшомида ташриф буюрар, чор-атрофдан қизиққанлар тўпланар эди.

Юқоридагилар аввалига тушунишмади. Ҳатто «Бирлик»чи маҳаллага чиқаришди. Лекин биз ҳам қаттиқ турдик. Ман этиш йўлидан эмас, тушунтириш, халқнинг онгини очиш, ўзини фикр юритишга ўргатиш йўлидан бордик. Милицияни қайтариб юбориб, тинчликни сақлаш масъулиятини ўз зиммамизга олдик. Осмон узилиб ерга тушгани йўқ. Мана «Бирлик» ҳам расман тан олинди. Ўша масалалар ижобий ҳал этилди. Аввал «стройбат»лар тугаган бўлса, энди фарзандларимиз Ўзбекистонда хизмат қилишга қайтиб келяпти. Ўз Мудофаа вазирлигимиз тузилди. Ўзбек тили давлат тили, Ўзбекистон мустақил давлат бўлди. Хўш, энди «Бирлик»нинг ўша саъй-ҳаракатлари беиз кетди, ўша учрашувлар бефойда эди, дея оламизми?

Биз учун энг муҳими одамларда Ватан туйғуси уйғонди, улар кечаги лоқайд маҳалладошлар эмас.

Қолаверса, ўша тажрибадан келиб чиқадиган яна бир гап. Яқинда маҳалла раисларининг Президент билан учрашувида ҳалол бир гап айтилди. Маҳаллаларда бирон-бир йиғин бўлса, халқ бирон масалада тўпланса, ОМОН ёки милиция кучларини ташламаслик, халққа уларни рўпара қилмаслик масаласи ўртага қўйилди. Чинданам бу яхшиликка олиб бормайди. Ундан кўра бундай йиғинларда тартиб сақлаш масъулиятини маҳаллаларнинг ўзига топшириб қўявериш керак. Маҳалла ўз ҳудудида ўтадиган ҳар бир йиғинга ўзи жавоб бера олади. Унга ишониш керак, у ОМОНларсиз ҳам ўз тинчлигини сақлаб келган, бундан кейин ҳам сақлай олади.

— Боя, қўшни маҳаллалар билан икки ўртадаги борди-келдилар ҳақида айтдингиз. Улардан ўрганса бўладиган тажрибалар ҳақида сўзласангиз.

— Бизнинг районимиз асли мусулмонобод, ўзбек маҳаллалари кўпроқ ер. Чўлпон ота, Бешқайрағоч, Бирлик дейсизми, хуллас даҳада ўттиз бешта маҳалла бор. Раислари ҳам кўп обрўли, юрт таниган одамлар. Аҳмад акани айтайми, Абдураҳмон аканими ё бўлмаса Шожалил аканими? Ҳар биттаси элнинг ичида юриб, одамларнинг қош қовоғиданоқ дардини англаб тушунадиган ҳар қандоқ пайтларда одамларга малҳам бўладиган сўзни топа оладиган, йўқ ердан ёрдам уюштирадиган оқсоқоллар. Улар наинки маслаҳатгўй ота, керак бўлса бошини силаб қўллагувчи, туртинганни турғазиб, қўнишганнинг ҳолидан хабар олгучи мурувватпеша ҳам. Бозор иқтисодига ўтилган шу оғир кезда, йўғон чўзилиб ингичка узиладиган кунларда қийналиб қолган оилалар, пенсиянинг учини учига етказолмаётган қариялар, қаровчиси йўқлар, етим-есир, бева-бечоралар маҳаллада йўқ дейсизми? Уларнинг ҳолидан, рўзғоридан маҳалла хабардор бўлиб турмаса, қўлламаса, ким қўллайди. Ахир, оқибати билан маҳалла маҳалла-да.

Бахтимизга район раҳбарлари ҳам куюнчак, бунақа масалаларда ҳар қанақа бошқа ишини йиғиштириб қўядиган, зориққанларни қўллаб етим-есир, бева-бечораларнинг бошини силайдиган кишилар. Ҳар йиғинда таъкидлаб, сўраб-суриштириб туришади. Арз-шикоятларни кетини қувиб ҳал қилишади. Ахир район катта рўзғор. Неча ўн минг аҳоли яшайди. Ўшаларнинг хотиржам ҳаётини таъминлаш шуларнинг вазифаси-да. Ким рўзғордан қийналиб қолган, ким бола-чақа, келин-келватлар кўпайиб, кичик хонадонда сиқилишиб ўтиради, квартирага эса навбат кела қолмайди. Яна кимнингдир аскарликдаги ўғлидан дарак йўқ. Ҳаммасига ўзига яраша ёрдам қилиш керак. Маҳалла ўртада туриб, район раҳбарлари билан муомала қилади, масалани ҳал этади. Юқоридагилар ҳам маҳалла бош қўшган ишни битириш шарт деб биладилар. Шунда маҳалланинг обрўси ошмай кимники ошсин.

Айтмоқчи яхши тажриба ҳақида сўровдингиз. Биттасини айта қолай. Тунов йили Чўлпонота маҳалласига, бир йиғинга таклиф этишди. Йигирма, йилоши маъракаларини ўтказиш масаласида. Маҳалладан беш-олти киши бордик. Обид қори жуда ўринли, ўйлаб кўрса чинданам зарур масалани ўртага қўйди. Шу-шу Чўлпонота маҳалласида ҳам, бизда ҳам диний маъракалар янгича тартибда, амри маъриф мажлислари тарзида ўтмоқда. Йигирма, йилошиларида эрталаб ош беришлар барҳам топди. Бугина эмас, энг муҳими одамлар диний тарбия кўра бошлади, исломий оламга тааллуқли катта маънавий хазинадан баҳраманд бўлаётир, имон-эътиқоди мустаҳкамланиб, поклик дунёсини танимоқда. Мана шу янгилик қўшни маҳаллаларга кенг тарқашида шу яхши тадбирни биринчи бўлиб бошлаган Чўлпонота маҳалласи раиси Абдураҳмон ака Очиловнинг хизмати беқиёс. Бу киши тарқоқ хонадонлари ҳар тарафда сочилиб кетган маҳаллани жипслаштириб, одамларга участкалар ундириб, уларнинг бошини қовуштиргани учун ҳам маҳалладагилар раисдан ўлчиганмиз дейишади.

Киройи раис шундай бўлса! Бегавот, Абдулҳай Тожиев номли, Ойдин Собирова номли маҳаллаларнинг раислари Вали Набиев, Шукур Темуров, Сайдраҳмон Мирзаевлар халқдан ана шундай мақтов олган раислар ҳисобланади. Буларнинг фикри билан ҳатто район ҳокими Қудратилла Рафиқов ҳам ҳисоблашади. Юртда юрганлар билан ҳисоблашгани боис иши ҳам доим олға босмоқда. Илоҳим районимизга кўз тегмасин.

— Халқ билан ҳисоблашиш, унинг мўътабар фикрига қулоқ солиш ҳозир айниқса муҳим. Шу мақсадда Президентимиз Тошкент маҳалла раисларининг бир қисмини бир пиёла чой устидаги суҳбатга чақирди. Кўп масалалар хусусида гаплашиб олинди. Ўша суҳбатда Сиз ҳам бор эдингиз чамамда. Сизга нима ёқиб, нима манзур тушмади!

— Албатта, Президентнинг халқ ичига кириб, юрт оқсоқолларининг фикрини билишга сидқидилдан интилаётганини табриклаш керак. Халқ ичига кирилмаса, унинг фикр-мулоҳазалари тингланмаса, кўп ишлар ҳавойилигича қолавериши мумкинда. Шунинг учун баҳони халқ берсин, деган гап бор. Қолаверса, катта бир ишга қўл уриш олдидан оддий одамларнинг фикрини билиш, элнинг маслаҳатини олишдан хайрли нарса йўқ. Ўша куни маҳалла раисларининг таклифи билан «ОМОН» номи тугатилгани яхши бўлди. Бундан кейин у халқни ёки студент-ёшларни тинчитиш учун зинҳор ташланмайди, деб ўйлаймиз. Яна маҳаллаларнинг ўз ҳудудида ўзи хўжайинлиги, юқоридан унинг ишларига беҳуда аралашишлар бўлмаслиги, халқ ўзини ўзи идора этиши ҳақидаги гаплар албатта маҳалла обрўсини оширади. Қолаверса ўша куни ҳар бир маҳаллада унинг халқи учун кичик бир корхона очиб бериш, чойхоналарга чинакам маданият олиб кириш, жиҳозлаш тўғрисидаги фикрлар ўртага ташланди. Бу таклифлар амалга оширилса чинакам ғамхўрлик намунасига айланади.

Ўша куни Президент маслаҳатга, янги фикрга, таклифларга қизиқишини қайта-қайта билдирса-да, афсуски кутилган, тил учида турган мулоҳазаларнинг ҳаммаси ҳам ўртага тушмади. Ҳали ҳам ҳамду сано айтиш, яхши кўринишга интилиш, бир гап айтиб куйиб қолишдан чўчиш касаллигидан қутулолмабмиз. Шахсан менга Сайдраҳмон Мирзаев, Шукур Темиров ва Камолон маҳалласидан келган йигитнинг фикрлари маъқул бўлди. Сўз олганга яраша бир фойдали фикр айтиш керак-да. Чинданам миллий турмуш тарзимизни, биз унутиб юбориш даражасига бориб қолган урф-одатларимизни, маҳалла бўлиб аҳил-иноқликда, бир-биримизга оқибат, мурувват кўрсатиб яшаш тарзимизни тикламоқчи эканмиз «Маҳалладош» газетасини жумҳурият рўзномасига айлантириш керак. Ҳозирги қоғоз тақчиллиги билан боғлиқ муаммолар ўткинчи. Маърифат, маданият ва миллатга тегишли нарсалар эса абадийдир. Шунингдек, дам олиш кунини жумага кўчириш билан ҳам биз қанчалик илғор фикрли эканимизни кўрсатамиз ва жумҳурият мустақиллигини амалда таъминлаган бўламиз.

— Энди дардларингизга келсак. Бордир ахир.

— Сўраманг яхшиси.

— Нега!

— Биров тушуниб, биров тушунмаслиги мумкин.

— Ўша тушунадиганларга деб айтаверинг.

— Ҳай... Шошманг, мени кўп нарса қийнаса-чи?

— Масалан, нималар!

— Қисқартмай бераверасизларми, дейман-да.

— Ҳаракат қиламиз-да.

— Ундай бўлса эшитинг. Мени қийнайдиган нарсалар — одамларга улар ўқиши, билиши, сувдек симириши керак бўлган нарсани, элнинг рост тарихини бермаяпмиз. Халқимиз ўз тарихининг жуда кўп рост саҳифаларидан бехабар. Шу тарихгина уни мудроқ уйқудан уйғотган бўлур эди. Қолаверса энг биринчи галда чинакам Ўзбекистон тарихи дарслигини яратиш ва оммавий равишда босиб чиқариш керак. Мактабларда ҳалигача уятлар бўлсинки, нимани ўқитишни билмай собиқ СССР тарихини ўтмоқдалар. Адабиёт дарсликларидан, алифбедан болалар Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи улуғланган асарларни ўрганиб, ёд олмоқдалар. Ваҳоланки, фарзандларимизга миллий маърифат берадиган замон, мактабни, дарсликларни ислоҳ қиладиган, миллий мактабга асос қўядиган кун келдику! Ҳозир мактабга бораётган авлод эртага мустақил Ўзбекистонни бошқариши керак. Улар қандай руҳда тарбия кўришига бефарқ қарамайлик-да.

Мактабни қайта қурмай туриб биз ҳеч нарсага эриша олмаймиз. Бунинг учун ўқитувчи кадрлар тайёрлашни ҳам тубдан қайта қуриш керак. Пединститутлар бизга аксарият қизлардан ўқитувчи тайёрлаб бераётганидан нега ва қачонгача кўз юмишимиз керак. Қолаверса ўша ўқитувчилар эртанги, тамомила янги миллий мактабимиз синфларига комил муаллимлар бўлиб кириб бора оладими?

Мен истардимки, маҳаллам ёшларини ўқитаётган, эртанги кунга тайёрлаётган мактаб фақат билим берибгина қолмай уларнинг кўнглига ватан туйғусини, эркинлик руҳини ҳам жо эта олса қани эди. Бунинг учун жилла қурса яна беш-ўнта фидойи, ботир муаллимлар, чинакам миллий маърифатчилар зарур. Ҳозирги замоннинг Мунаввар қорилари зарур. Бунинг учун қунт керак, маблағ керак, миллатнинг келажагини ўйлайдиган одамлар керак. Мактаб эса ўз ҳисоб-счётини очолмай ҳалак. Агар ҳисобида бирор юз минг сўми бўлганда боягидай чинакам билимли, фидойи ўқитувчиларни териб ишга чақириш қийинмиди. Улуғ пир Яссавий номидаги 203-мактабнинг директори Қодир Эгамбердиевнинг ниятлари катта, лекин боя айтганимдек қўли калта.

Биз маҳалла билан ҳамкорликда ўтган йили эски исломий илмни ҳам, янги замонавий билимни ҳам бирдай аъло ўзлаштирган болаларимизга маҳалла стипендияси ташкил этгандик. Қанчасини мукофотладик. Лекин бу ҳали кам. Шундай шароит яратиш керакки, токи ўқувчилар бир томонга оғиб кетмасинлар исломий илм билан замонавий билим уларга қўш қанот бўлсин.

Биз маҳалланинг ўзига видеоузел очиш ниятимиз бор. Унда ҳозирча Шарқ халқлари ҳаётига бағишланган видеофильмларни намойиш этмоқчимиз. Лекин қани энди ўз турмуш тарзимиз, урф-одатимиз қаҳрамонликларга тўла тарихимиз ҳақида видеофильмлар бўлса, болаларимизни аллақачон ёмон йўллардан қайтариб олардик, менимча. Лекин ишонаманки, шундай кун келади. Исломий тарбия, миллий турмуш тарзимизга қайтиш, қолаверса, маърифат ва маданият бизни ёруғ йўлга олиб чиққай. Биз шунга қодир миллатмиз.

— Ниятларингиз улуғ. Лекин очиғи, бу ёқда иш, ижод, устига маҳалла ташвиши, оғирлик қилмайдими!..

— Тўғри, соғлиқ жойида бўлмаганда баъзан малол ҳам келади. Лекин маҳалла иши — хайрли бир юмушлигини ўйлаганим заҳоти бу нарсани унутаман. Ёзаётган нарсамни ҳам йиғиштириб қўйиб, келган одамнинг ҳожатини чиқаришга уриниб кетаман. Қолаверса, маҳаллага битта раис устун бўла олмайди.

Ёнимда маҳалла деса ўзининг ҳар қандай зарур юмушини йиғиштириб қўядиган суянчиқларим бор. Булар умр бўйи юрт ичида юрган, ўзини маҳалласиз тасаввур қила олмайдиган Қаҳҳор ака Собиров, Мавлонбек Пўлатбеков, Ғаффор Маннопов, Турғун Обидов, Эргаш Имомалиев, Абдувосиқ Маҳкамов, Мансурхўжа Усмонов, яна қай бирини айтай, ҳар ким ўз ишини билади. Қаҳҳор ака эсини танибдики ҳужжат юритади — котиб. Абдувосиқ диний маросимлар устида бош-қош, бу соҳадаги янги тадбирларни ҳам у жорий этяпти. Зия Мусаев, Илёс Йўлдошев, Қодир Акбаров, Абдувоҳид Муталовлар қурилиш, ободончилик ишлари билан банд. Ким тўйларга, ким ёшлар тарбиясига, мактаб билан маҳалла ўртасидаги алоқаларга мутасадди.

Яна маҳалла ободончилигига сидқидил ёрдам бериб келаётган, хизматини ҳеч қачон аямайдиган ака-ука Шавкат, Маҳкам, Маҳмуд Туробовлар, Эргаш Сиддиқов, Ғиёс Йўлдошев, Акбар Мақсулов, Рашид Раҳмонов сингари ғайратли фаолларимиз бор. Уларни нега таъкидлаяпман? Афсуски, кейинги вақтда бўш вақти бўлса ўзининг кўнгил хушлигини ўйлайдиган, қуни-қўшниси, ёр-биродарининг ташвиши билан қизиқмайдиганлар кам эмас. Савоб иш қилиб иззат-эътибор топиш эса инсонгарчиликнинг муҳим белгисидир.

Маҳаллада аҳил, тинч-тотув ҳаётни таъминлаб, одамларнинг озми-кўпми раҳматига сазовор иш қилаётган эканмиз, бу ҳаммаси ўзбекчилигимизни маҳкам тутганимиздан, маҳалла бўлиб яшаш тарзимизга қатъий риоя этаётганимиздан деб биламан.

Эсласангиз илгари «Бир йигит-қизга етти қўшни ота-она», «Отанг маҳалла — онанг маҳалла», «Маҳалладан ўтиб қаерга борасан» деган гаплар бўларди. Бизда шу ўгитлар ҳали-ҳали удумда.

Лекин шу билан бирга энди маҳаллани Ватан тимсоли, миллатнинг юзи деб биладиган, шунга муносиб фарзандлар бўладиган замон келди. Кимлигимизни танимасак, бир бутун миллат бўлиб бирлашмасак, туркий дунё якдил бўладиган пайт келганини ҳис этмасак биз ҳеч нарсага эришолмаймиз. Яна бир тарихий имкониятни бой бериб қўйишимиз мумкин. Шу ҳислар, бу ягона Ватан туйғуси маҳалла бўлиб яшаш тарзининг ўзак-ўзагида ётибди.

Суҳбатдош: Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ.

НАВРЎЗИМ, ЮРАКЛАР КЕНГЛИКЛАРИГА БАҒРИНГДАН ҲАЁТБАХШ ЭПКИНЛАР КЕЛУР!

● Тошкент шаҳрининг Эски шаҳар мавзеида Наврўз байрами неча асрлардан буён нишонлаб келинади. Жанггоҳ боғи ёнидаги қўҳна «Зарбдор» маҳалласига халқ маорифи аълочиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Наби Жабборов чорак асрга яқин раислик қилган эди. Бу йилги Наврўз арафасида «Зарбдор»дан ажралиб чиққан янги маҳаллага Наби Жабборов номи берилди. Маҳалла аҳли янги йил байрамини катта тантана билан нишонлади.

СУРАТЛАРДА: маҳалла фаоллари Ҳисомиддин Абдусамадов, Фарида Шамсиддинова, Набижон Жўрабоев (раис), Ҳабибулла Абдужабборов, Мадина Одилова ўзаро маслаҳатда; 81 ёшли онахон Мунира Ҳамдамова ўз хонадонида маҳалла учун пиширилган сумалакни байрам дастурхонига тортиш тўғрисида келинчак Муҳайёхонга йўл-йўриқ кўрсатмоқда.

Нўъмон МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Фарғона

Наврўз тонги... Унинг оройиши, файзи бўлакча. Янгиланиш одимларининг шахди қутлуғ ва хайрли келишидан умидвор фарғоналиклар ҳар уч мучалда рўзаи рамазон билан бир келадиган Наврўзи олам тонгини саҳарликдан сўнг пок ният, хуш кайфият билан кутиб олдилар.

Ҳар бир шаҳар, қишлоқ, маҳалла, ҳовли мустақиллигимизнинг биринчи Наврўзи оламига ўзига хос тайёргарлик кўрди десак, муболаға бўлмайди. Айниқса, вилоят бош майдони, Наврўзи ажам арафасида мустақиллик номи берилган майдоннинг тароватн ўзгача. Улкан майдонда танга тушгудай бўш жой йўқ.

Хаёлимда беш-олти йил олдинги ушбу майдон манзараси беихтиёр гавдаланди. Маънавиятимиз топталган, қадриятларимизга кишан урилган кезлар эди. Имони, эътиқодини тазйиқлардан устивор деб билган ташаббускор гуруҳ баҳор байрамини шу ерда ўтказишга қарор қилади. Бундан хабар топган «юртбошилар» бебошларни доғда қолдиришди: машиналар тугул оддий велосипедлар киритилмайдиган бош майдонда режалаштирилмаган хартинг мусобақалари ўтказилиб, қулоқлар кун бўйи қоматга келтирилди.

Энди эса чинакам мустақиллик бундай мустабидлиқларни батамом супуриб ташлади. Эзгулик, адолат қарор топаяпти. Адолатнинг кўзлари очилаяпти. Мустақиллик майдони эса ҳақиқий эгаларига хизмат қилмоқда. Бутун майдон узра Фарғона шаҳридаги 24 маҳалла аҳллари Наврўзга атаган, Навбаҳорга тортиқ этмоқчи бўлган совғаларини, сепларини ёйиб юборишган. Тансиқ таомлар, баҳор неъматлари кўзни қамаштиради. Халқимизнинг Наврўз билан боғлиқ қадимий қадриятлари саҳналаштирган манзаралар, кўринишлар олдидан бефарқ ўтиб кетолмайсиз, қўҳна яллалар, қўшиқлар, лапарлар беихтиёр сизни халқимизнинг бой ўтмишига, юксак маданиятига етаклайди.

Айниқса, ипакчилар шаҳридаги 7-маҳалла аҳлининг Наврўзга тайёрлаган улкан дастурхонлари ҳаммани лол қолдирди. Маҳаллада йигирмадан ортиқ миллат вакиллари истиқомат қилишади. Уларнинг ҳар бири Наврўзи ажамга ўзларининг энг тансиқ баҳорий таомларини тайёрлаб келишган. Қаҳрамон она Марямхон Солиева аллани мақомига келтириб айтганида, ҳамма миллат вакиллари унга жўровоз бўлишди.

Наврўз шарофати билан тикланган улкан саҳнадаги байрам базмлари эрталабдан то пешингача давом этди. Вилоятда юздан ортиқ халқ ашула-рақс тўгараклари ишлаб турибди. Улардан 32 тасига «Халқ ҳаваскорлик дастаси» деган фахрий унвон берилган. Шу дасталарнинг аксарий қисми байрам тантаналарида иштирок этди.

Наврўз базми иштирокчилари «Халқ сўзи» рўзномаси Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги билан ҳамкорликда ўтказган «Бодом гули» кўрик танлови олий совриндори, қувалик Маъмурахон Эргашеванинг хиромларини ҳамда Фарғона шаҳридаги 27-мактаб ўқувчилари ижросидаги халқимизнинг унутилаёзган ўндан ортиқ қўшиқ ва рақсларини узоқ олқишладилар.

Наврўз вилоятнинг барча шаҳар, район, қишлоқларида зўр тантана, шодиёна билан нишонланди. Байрам тантаналарида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси Шавкат Йўлдошев иштирок этди ва фарғоналикларни шарқ удуми бўйича Янги йил билан қизғин муборакбод этди.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

Хоразм

Мустақилликнинг илк баҳори қўҳна Хоразм диёрига одатдагидан анча кечроқ келди. Воҳа шаҳар ва қишлоқларида Наврўз байрами нафасини катта дошқозонларда пиширилган сумалаклар ва ялпиз чучваралари ҳиди олиб келди. Жума, шанба ва якшанба кунлари халқ сайллари ҳамма жойда оммавий тус олди. Барча районларда байрам томошалари уюштирилди. Қадимий Хивада эса Наврўз байрами муносабати билан кўплаб хорижий сайёҳлар ташриф буюришди. Эрта тонгда таралган азон ва жарчиларнинг чорлови одамларни майдонлар томон етаклаб кела бошлади. Урганч меҳнаткашларининг бу галги байрами йирик томошагоҳларда ўтказилди. Бир варакайига юз нафар доирачининг шўх наволари рақкосларнинггина эмас, «санъатга суяги йўқ» Хоразм аҳлини улкан даврага бошлади. Сўнгра бу ерга йиғилганларни улуғ аждодларимиз ал-Беруний, ал-Хоразмий, Паҳлавон Маҳмуд, Огаҳий сиймосида намоён бўлган вилоят театрининг таниқли санъаткорлари қутладилар. Наврўз айёми қатнашчиларини вилоят ҳокими М. Жуманиёзов самимий муборакбод этди.

Атрофда қимматчилик ва қаҳатчилик кўланкаси кезаётганига қарамай, бағри кенг, меҳмондўст Хоразм элида тўкин дастурхонлар ёзилди. Сумалак ва бошқа тансиқ таомлар текин тарқатилди. Меҳр-шафқат жамғармалари барпо этилди.

Анъанавий меҳр-шафқат шанбалиги ва бир неча кун давом этган ҳайрия марафонлари чоғида ярим миллион сўмлик маблағ тўпланди. Бу маблағлар байрам арафасида етим-есирлар, бева-бечоралар, ногирону камхарж оилаларга улашилди. Урганч ёғ-мой комбинати байрам куни юртга катта тўй берди. Қувончлиси шундаки бу йилги Наврўз янги ишга туширилган Хонқадаги 380 кишига мўлжалланган поликлиника, Янгиариқдаги Ленин номли жамоа хўжалиги уйидаги тиббиёт комплекси, Хозарасп районидаги «Обод» жамоа хўжалигида барпо этилган маданият саройида хурсандчилик билан ўтказилди.

Абдулла СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Сурхондарё

Ўтган Наврўздан бери Сурхондарёда ҳам катта ўзгаришлар бўлди: ижтимоий тараққиётнинг суръатлари шу даражада тезобки, маҳалладан тортиб колхоз-совхозларгача қайта номланмоқда.

Ўтган Наврўздан бери ҳар бир сурхондарёликнинг дастурхони бир қадар ночорлашди. Бутун мамлакатни ҳолдан тойдирган иқтисодий бўҳроннинг қора кўланкаси Сурхондарёда ҳам изғиб юрибди, уюшган жиноятчилик барқарорлашиб, унинг табиатидаги хўжайинчилик ҳисси тобора улғаймоқда. Улар бошқарув ва тақсимот бўғинларини забт этишмоқда. Начора, жиноятчилик — ижтимоий ҳодиса.

Тўғри, байрам хабарида бундай нохуш ибораларни қўлламаслик керак эди. Асосли сабаблари билан деҳқон янги йилдан бери иш ҳақини ололгани йўқ. Чакана нархларнинг раҳбарлиги эса аллақачон уюшган улуғ жиноятчиларнинг қўлига ўтиб кетган.

Лекин халқ ўз қадриятларини ҳеч нарсага алмаштирмас экан — Наврўз Сурхондарёда яхши ўтди. Тўғри, сумалак олдинги йиллардагидек мўл бўлмади. Лекин сумалакдан totмаган одам қолмади, десам менга ишонинг.

Мен шу куни Деновдаги Шароф Рашидов номи билан юритиладиган хўжаликка бордим. Бундан бир-икки йил олдин Шароф Рашидов ҳақида ножўя гап айтган одам мукофотдан қуруқ қолмас эди. «Октябрь 50 йиллиги» деб аталадиган бу колхоз аъзолари эса яқинда хўжаликни Шароф Рашидов номи билан аташга қарор қилдилар.

Хўжалик байрам ҳаражатлари учун 10 минг сўм пул ажратди. Гўшт, гуруч, мой ва бошқа лозим бўлган озиқ-овқат таъминотини ҳам ўз зиммасига олди.

Кун бўйи жуда кўп мусобақалар ўтказилди. Совринлар ҳам кам бўлмади. Халқ ичидан чиққан машшоқлар эса кун бўйи даврани қизитиб турдилар.

Кечқурун колхознинг раиси Ўрол Сафаров қўлимга бир шошилинчнома берди. Хурсаной Ғафуровна Рашидова катта хонадан номидан Шароф Рашидов номидаги колхоз аъзоларини Наврўз билан табриклабди.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: Насриддин Афанди байрам намойишида.

А. СОБИР олган сурат.

Тонгдаги тилак ижобат бўлур

КАМАРБАСТАЛАР

Наврўз тонги замин устидан сурмаранг рўмолни эндигина йиғиштириб олган палла эди. Туни бўйи шу лаҳзаларга орзу-умидлар билан талпинган дил ташқарига етаклади.

Пойтахтимизнинг Халқлар дўстлиги номли улкан майдонига қай томондан яқинлашсанг, нигоҳинг ва қадамларингни оҳанграбодай тортадиган манзара очилади: табиатнинг ўзидай жўшқин рангли ипаклардан гуллар тикилган сўзаналар, чўғдек гиламлар, атласу беқасам матолар, оҳорли кўрпачаю парёстиқлар билан безатилган айвонлар, расталар, сўрилар, савдо дўкончалари... Хўрандалар учун қўйилган беҳисоб столлар устидаги дастурхону қўлсочиқларгача ҳушранг, янги... Сумалак, ҳалим пишаётган қозонлар қатор-қатор, зирваги милдираб қайнаётган дошқозонларга ҳадемай гуруч солинади. Савдо расталарига кўк сомсаю кўк чучвара, патиру гижда нонлар, ширинликлар терилаяпти. Чор атрофни оламдаги энг хушхўр таомларнинг хўшбўйи тутиб кетган, десам мени айбламаслар...

Мен қозонлар атрофида куймаланаётган кишиларга яқинлашдим.

— Октябрь ноҳиясининг 1-ошхонасидан келдик, — деди ишларга бош-қош бўлаётган Ғайратжон Қурбонов. — Сумалак пиширишни кеча эрталабдан бошлаганмиз. Ошпазимиз Ҳожиакбар Саидмаҳмудов тонгги соат бешдан олдин қозонга ёғ қуйганлар.

— Бугунги байрамга тайёргарликни бир ой олдин бошлаганмиз, — дея сўзлаб берди Ленин ноҳияси ошхоналар трести бўлим бошлиғи Баҳодир Ғаффоров. — Ноҳиямиздаги ошхоналар, кафеларнинг саксон беш фоизи турли корхоналарда, ўқув юртларида жойлашган. Уларнинг ҳаммасида сумалак, ҳалим, ош пишириб байрам дастурхонларига тортдик. Айни кунда пойтахтнинг тўрт жойида ташкил этилган Наврўз сайлида ҳамма ошхоналаримиз хизмат қилади.

— Мени кечирасиз-у... — дея бир андишани баён қилдим, — кўчаларда, оммавий маросимлар ўтадиган жойларда сотиладиган таомлар, пишириқларнинг сифати кўпинча кўнгилдагидек бўлмайди...

— Фикрингизни тушундим, — гапни давом эттирди суҳбатдошим. — Мана кўринг, пишириқларни олий навли ундан уста ошпазларимиз тайёрлашган. Тўғри, шакар камёб, аммо бугунги кун учун алоҳида асраб қўйгандик. Яна бир гап: баъзи бир корхоналар Наврўз дастурхонини ифторликка тайёрлаб беришимизни сўрашган, буни ҳам инобатга олганмиз.

Расталар бўйлаб юришда давом этаман. Худди ўз хонадонида тўй тараддудини кўраётган каби ишга астойдил киришиб кетган бу олижаноб одамларнинг ҳаммасини номма-ном тилга олгинг, уларга ташаккур билдиргинг келади...

Бирдан... кўнгилу кўзлар яшнаб кетади: ёнгинангда қулоч етмас самоварда чой қайнайди, духоба парёстиғу лўла болишлар, беқасам кўрпачалар файз бағишлаган сўрининг устидаги беданақовоқлар енгил-енгил силкинади, орқа томондаги гиламга доира, дутор осилган. Бу ердаги мезбонлар Куйбишев ноҳия ошхоналар трестига қарашли «Салом» чойхонаси хизматчилари экан.

— Халқимизни хушнуд қилиш ниятида ўзимизнинг чиройли удумларимизни тиклашга интилдик, — дейди чойхона мудири Аҳрорjон ака Ҳамидуллаев. — Тўрқовоқдаги беданалар ҳали шунақаям сайраб берадики! Ҳалимни ота-бобосидан ҳалимпазликни мерос қилиб олган Ҳайрулло Мирҳодиев пишираяптилар.

Муҳташам томошагоҳ саройнинг ён томонига тикилган учта оппоқ ўтовлар мовий осмондаги нурли булутларга ўхшарди. Дастлабки ўтовга бош суқдим:

— Хуш келибсиз, байрамингиз муборак, азизлар!

Дастурхонни тандир нонларию талқон, бўғирсоқ, пиширилган қўй калла-почаси, қурут, қовун қоқи, қази-қарта, қимиз, қўй илиги, юпқа, каттамақ билан тўлдираётган мезбонлар мени чин дилдан ичкарига таклиф қилишди. Чимкент вилоятининг Сариёғоч ноҳиясидаги Й. Сулаймонов номли совхоздан келган қондошларнинг меҳри кўзларида балқиб турибди. Шакар, Ўнгдасин, Зулейҳо, Оқмарол, Ўлданой, Қизилгул... опаларим, сингилларим!

Олдинда — Ҳазрат Навоий боғига туташ йўл, миноралн дарвозалар, пешайвону равоқли ҳовли-хонадонларни, афсонавий кошоналарни эслатади қаршингдаги манзаралар. Турли ноҳия вакиллари тайёрлаган расталар, жойларнинг ҳар бири ўзига хос.

Йўлакнинг ён томонидаги кенгликда... икки ёнига сандиқлар осган туялар, отлар. Ота-боболаримнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилган бардошли, матонатли дўстларимиз булар. Уларни кўрганда бугун нафақат ёш болалар, катталар ҳам қанчалар қувонишади!

Туяларни Бектемир ноҳия «Бахт-Роҳат» дам олиш масканн ишчилари Есим Абдураззоқов, Ғиёс Муҳаммедов, Аъзам Зулфиевлар Чимкентдан олиб келишибди.

— «Буюк ипак йўли» орқали буюк дўстлик ришталарини боғлаган аждодларимиз ҳаётидан лавҳа кўрсатмоқчимиз, — деди Есим.

Яна улуғ Навоий сиймоларига пешвоз юраман. Яна янги қувонч: кўзларни яшнатиб бир ёқда бешиклар, беланчаклар, ёғочдан ясалган уй безаклари ловуллайди. Чопону дўппи кийган йигитлар бешиксозлар экан. Ўзларини таништиришди: Ризқитилла Ҳакимов, Суръат Акбаров, Иброҳимжон Юсуфжонов.

— Бешигу беланчакларни бугун сотасизлармп ёки шунчаки кўргазмага олиб чиқдиларингизми, — дея сўрадим.

— Албатта, талабгорлар бўлса нега ҳожат чиқармайлик?! — жавоб берди Иброҳимжон.

Хуллас, қаёққа қарасанг, тўкинлик, нафосат, бардаму кўтаринки руҳият, эзгу орзуларни ифодаловчи манзаралар. Бир неча соатдан сўнг пойтахтликлар бу муаззам майдонга Наврўз тантаналарини нишонлаш учун оқиб келадилар. Уларга келгуси йил бошига қадар унутилмайдиган қувончу ифтихор бағишлаш учун камарбаста хизматда бўлганларнинг яхшиликлари ўзларига ҳам қайтсин.

Наврўз тонгининг илк соатларида пойтахтимизнинг энг муҳташам майдонида кўрган, эшитганларимдан айрим лавҳаларнигина қоғозга туширдим. Қатрада қуёш акс этади. Ўзбекистонимизнинг, бугун жумла жаҳонга бўй кўрсатаётган республикамизнинг олис-яқин шаҳару қишлоқларида Наврўз тантаналари файзли, тўкин-сочин ўтиши учун меҳнати, санъати, ижодкорлигини холис ва беминнат сарфлаган минг-минглаб юртдошларимизнинг-да боши тўйдан чиқмасин.

Муҳтарама УЛУҒОВА.

БУХОРО ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚОҒОЗ ЙЎҚ, РЎЗНОМАЛАР ЧИҚМОҚДА

ҚОҒОЗ танқислиги кун сайин кучайиб, унинг нархи осмонга чиқаётган бир пайтда рўзномаларнинг кўпайиши одат тусига кирди. Яқинда Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш бўлими «Бухоро шифокори» рўзномасини нашр қила бошлади. Ғиждувонда хотин-қизларнинг «Дардкаш» рўзномаси чоп этилмоқда.

Қизиқ замон бўлди. Қоғознинг қадри ошган сайин рўзномалар шу қадар кўпаймоқда.

АЛВИДО, ФРУНЗЕ

Бухорода шу пайтгача Михаил Фрунзе номи билан аталадиган кўчалар, мактаблар, хўжаликлар ошиб-тошиб ётган эди. Бу ҳам етмагандай Бухоро шаҳридаги Шоҳруд канали бўйида қўли қон саркарданинг салобатли ҳайкали савлат тўкиб турарди.

Халқ депутатлари Бухоро шаҳар совети яқинда мана шу ҳайкални олиб ташлашга қарор берди. Тўғри-да, мустақил давлатда ўзга юртнинг босқинчиси нима қилади?

ИЛЬИЧДАН ВОЗ КЕЧИШДИ

АВВАЛО ушбу шаккок сарлавҳа учун маъзур тутинг. Ахир Санкт-Петербург ҳам ўзининг асл номини олди-ку.

Биргина Вобкент районида Владимир Ильич, Ленин, Ленинград номли жамоа хўжаликлари мавжуд. Яқинда Ильич номли жамоа хўжалиги ҳисобот-сайлов йиғилишида хўжаликни бундан буён Имом Исмоил ал-Бухорий номи билан аташга қарор қилинди. Ўзликни англашга нима етсин.

Маҳмуд МАРДИЕВ.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИ, ТАШКИЛОТЛАР, ҚЎШМА ВА КИЧИК КОРХОНАЛАР, СОВХОЗЛАР ВА КОЛХОЗЛАРНИНГ МУТАСАДДИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ГАЗ» Ўзбекистон Республикаси техника-тижорат автомаркази янги ГАЗ-2410, ГАЗ-3307, ГАЗ-53, ГАЗ-5201 ва ГАЗ-6611 автомобилларини бевосита шартномалар асосида сотади.

Маълумот учун телефонлар: **24-92-32, 24-91-71.**

Манзилимиз: **Тошкент райони, Ҳасанбой қишлоғи. Тошкент халқа йўлининг 21-километри.**

Тошкент шаҳар қурилиш бош бошқармасига қарашли «Қурилиш механизацияси» тресті ташкилотлар, қўшма корхоналар, кооперативлар ва алоҳида шахслар билан шартномалар тузиш асосида механизациялашган ер ишларини бажаради.

Бульдозер, экскаватор, трайлер, автомашина, минорали кран ва автокранлар, шунингдек ғилдиракли ва занжирли оғир юк кўтарувчи кранлар келишилган нарх асосида ажратиб берилади.

Шунингдек, Ўзбекистон жумҳурияти ва бошқа давлатлар ҳудудларида механизм билан боғлиқ бўлган ишларни комплекс бажариш хизматини таклиф қилади.

Манзилимиз: **700017, Тошкент шаҳар, академик Сулаймонова кўчаси, 49-уй.**
Телефон: **33-49-39.**

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси раёсати ва физика-математика фанлари бўлинмаси жамоалари академиянинг мухбир-аъзоси, электроника институти директори Ў. Ҳ. Расуловга отаси
Ҳасан РАСУЛОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент давлат дорилфунуни раҳбарияти ва география факультети жамоаси шу факультетнинг катта ўқитувчиси Ҳ. Ваҳобовга отаси
Абдуваҳоб МАЖИДОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

КЕЛИНЛАР САЙЛИ

ЭҲ-ҲЕ, дейсиз беихтиёр. Кўзларингиз жимирлагандек бўлади. Ич-ичингиздан бир завқ тошиб келади. Бири-биридан чиройли, бири-биридан назокатли, латофатли келинчакларнинг одобидан кўнглингиз яйрайди. Бирданига юзлаб келинчаклар таъзим айлар эканлар, дунё фақат тўю томошага тўлиб кетгандай бўлади. «Келинсалом» Одам Ато ва Момо Ҳаво авлодлари ҳаётининг ҳали узоқ-узоқ давом этишини, ҳозир ҳарир рўмолли, ғижим рўмолли келинларга тўлган адирларда икки-уч йилда уларнинг фарзандлари чопқиллаб ўйнаши, вақти келиб улар-да улғайиб, олам «ёр-ёр» сасидан тўлғаниши, чимилдиқлар висол онларидан қувонишидан сўзлайди гўё...

Ана энди «келинсалом»дан сўнг ийманиб турган келинчаклар ўзларига қадалган минглаб нигоҳларни енгган ҳолда ота уйларида онажонлари ўргатган ҳунарларини кўрсатишга киришадилар. Эсингизда борми, илгари совчилар данғиллама уйларни, қимматбаҳо мебелларни эмас, қозонбошию тандирбошини кўришган, келин бўлажак қизнинг ҳовли супуришию меҳмон кутишини кузатишган. Ғончилик келинчакларнинг чаққон, дадил, ўзларига ярашган ҳаракатларини кўрган одамлар «барака топишсин, қайноналари ёлчишибди», дейишади...

Биз ҳозир Ленинобод вилоятининг Ғончи туманида Наврўз кунлари бўлиб ўтадиган «Келинлар сайли»дан бир шингилгина ҳикоя қилдик, холос. Бошқа жойларда учрамайдиган бу удумнинг довруғи тўрт томонга кетган. Бир кўрган, яна кўрсам, дейди. Кўрмай, таърифини эшитганлар келгуси «Наврўз»ни интиқ бўлиб кутишади. Шунданми, Наврўзи ажам кунлари Ғончига фақат вилоят шаҳар-қишлоқларидан эмас, балки қўшни Ўзбекистон ва Қирғизистондан ҳам меҳмон оқиб келаверади.

Мудом яхши гапни гапир, дейишади момолар ва қўшиб қўйишади: ёмонни эсласанг, ортидан шеригини эргаштириб келаверади. Шунданми, ҳозирги танқчиллик даврида ҳам вилоят аҳли Наврўзни ҳар йилгидан ҳам тароватлироқ, мазмунлироқ, қизиқарлироқ ўтказиш тадоригини кўриб қўйишди. Одатдаги сумалак сайли, улоқ, кураш, дорбозлик, қизиқчилик томошаларидан ташқари пазандалар кўриги, хўроз, қўчқор уриштириш ўтказилади. Одамлар тўп-тўп бўлиб беморлар аҳволидан хабар олишади. Ҳизир назар солган юз ёшли, тўқсон ёшли отахонлар, онахонларни зиёрат этишади...

Худди Наврўзга ясангандай Сирдарё бўйидаги қадимий Хўжанд яшил либос кийди. Бодом ортидан ўриклар оппоқ гуллади. Икки кун давомида шаҳар боғлари, майдонларида Наврўз томошалари давом этади. Хўжандда ҳам Ғончидаги каби ўзига хос Наврўз удумлари бор. Энди биз бу удумлар ҳақида сўзламаймиз...

Минг эшитгандан бир кўрган яхши эмасми! Нима дедингиз! Тўғрими! Унда хўжандликлар сизни Наврўзда қўллари кўксиларида кутишади.

Ўринбой УСМОН,
«Халқ сўзи»нинг Хўжанддаги махсус мухбири.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Индекс: 64606.

Ҳалқ сўзи

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. 100000 нусхада чоп этилади. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12